

Språkutveckling i ett flerspråksperspektiv; modersmål, svenska och engelska i de tidigare skolåren

Kompetensutveckling för lärare 2011-2012

Umeå universitet: Regionalt utvecklingscentrum (RUC)

WHERE THE WILD THINGS ARE

Engelskspråkig musikal i årskurs 3

Innehållsförteckning

Förord	1
”What ska I do?” – en rapport om att utveckla engelskundervisning <i>Bodil Holmberg och Maria Paju Alskog</i>	3
”Engelska är inte så krångligt. Om man träffar nån okänd så säger man bara <i>hello!</i> ” <i>Åsa Hedlund och Petter Sandström</i>	10
”It`s easy to speak English” Att våga kommunicera på engelska <i>Erika Andersson och Susanne Nilsson</i>	25
Kan dramaövningar hjälpa mina elever att vilja och våga prata engelska? <i>Sandra Näslund</i>	42
Vad händer i engelskklassrummet när fokus flyttas till lyssna-förstå-tala, enligt Lgr 11? <i>Katarina Öhlund</i>	58

Förord

Språkutveckling och kunskapsutveckling går hand i hand. Språket är både identitetsskapande och meningsskapande och det ställs höga krav på att individerna i dagens samhälle ska förstå information av olika slag samt själva kunna uttrycka sig skriftligt och muntligt. Att utveckla språket är att skaffa sig kunskap för att förstå världen omkring sig och kunna ta ansvar i ett demokratiskt samhälle. Grundtanken i detta projekt har varit att utveckla deltagarnas insikt om **vikten av att skapa en utvecklande språkmiljö i skolverksamheten** så att barns språkutveckling stimuleras och intresset stärks för lärande av fler språk.

Denna kompetensutvecklingskurs är ett resultat av en lyckad ansökan om medel från Regionalt utvecklingscenter, RUC. Ansökan tillkom i samarbete mellan lärarutbildare vid Umeå universitet och lärare och rektorer ute i regionen. För att tillgodose lärarnas önskemål om att utöka sin kunskap om betydelsen av att skapa en utvecklande språkmiljö i skolverksamheten, utvecklades en kurs där de campusförlagda utbildningsdagarna har innehållit presentationer och diskussioner om aktuell forskning om språk, barns språklärande och språkutveckling, integrerat med praktiska övningar relaterade till språkforskning, läsförståelse, skrivutveckling och nytt undervisningsmaterial. Ytterligare innehåll i kursdagarna har varit den nya läroplanen, Lgr 11, med fokus på kursplanerna i engelska och svenska för årskurserna 1-3 och 4-6, bedömning för lärande, samt olika språkliga strategier. Lärarna har fördjupat sina kunskaper mellan kursträffarna genom att läsa *Läsförståelse i teori och praktik* av Ivar Bråten samt *Engelska för yngre åldrar* av Estling Vannestål & Lundberg. Under kursens gång har lärarna planerat, genomfört och utvärderat ett klassrumsforskningsprojekt i den egna verksamheten. Dessa utvecklingsprojekt redovisas i denna rapport.

Handledningsträffar i skolorna

Mellan kursträffarna har lärarna och lärarutbildare träffats ute i skolorna för att diskutera de pågående klassrumsforskningsprojekten. I dessa samtal har nya, kreativa tankar och idéer ventilerats och utkomsten av dessa samtal har sedan vidareutvecklats projekten med avseende på såväl innehåll som utvärderingsformer. Återkommande tankar från lärarna under samtalen har varit problemen med att tiden aldrig räcker till och att engelskämnet ofta hamnar i skymundan bland alla aktiviteter som ska in i skolverksamheten. Gemensamt för klassrumsprojekten har av denna anledning utgjorts av lärarnas vilja att slå vakt om engelskan och försöka utvidga tidsutrymmet i stället för att krympa ner tiden för engelskämnet. I de färdiga rapporterna blir det tydligt att lärarnas föresatser verkligen har lyckats när det gäller tidsutrymmet. Engelskan har fått nya arenor genom exempelvis morgon-och lunchsamtal samt ämnesintegrering med engelska i fokus.

Ytterligare en gemensam nämnare i de deltagande skolorna har varit problemet med att få eleverna att våga och vilja kommunicera på engelska. I kursplanen för engelska, Lgr 11, är den kommunikativa språkförmågan klart och tydligt framskriven, både som en förmåga att utveckla under hela grundskoletiden och även som ett genomgående inslag i det centrala innehållet för årskurserna 1-9. Samtliga deltagande skolor uttryckte redan i projektets början ett behov av att få fokusera på att utveckla viljan och modet hos eleverna att prata engelska.

Det är därför mycket tillfredsställande att se att samtliga här redovisade klassrumsprojekt visar upp positiva utvecklingsresultat vad gäller just elevernas vilja och mod att kommunicera på engelska.

Implementering av Lgr 11 och europeisk språkportfolio

Den nya kursplanen i engelska har utgjort den naturliga plattformen för projekten. Dessutom har ytterligare ett Skolverksmaterial använts, nämligen den europeiska språkportfolion, ESP. Med språkportfolions hjälp har lärarna gjort utvärderingsbara nulägesbeskrivningar av elevernas förmågor i engelska i själva projektstarten och sedan använt portfoliomaterialet som en utvärderande uppföljning av elevernas kunskaper i projektets slutskede. Den svenska versionen av den europeiska språkportfolion finns att ladda ner gratis på Skolverkets webbplats, www.skolverket.se. Tillsammans med det diagnostiska materialet DM 1-6 i engelska (Skolverket), utgör språkportfolion ett mycket bra bedömningsstöd i engelska för både lärare och elever, vilket tydliggörs i de redovisade projekten i denna rapport.

Spridning av forskningsrön

Inom ett av de deltagande skolområdena har samtliga sju kursdeltagande lärare hjälpts åt med att fortutbilda hela skolområdet om språkprojektets resultat. Lärarna har berättat om sina utvecklingsprojekt med hjälp av Power Point- presentationer under en gemensam, längre arbetsplatsträff, vilket blev mycket uppskattat. Det är en önskvärd och effektiv fortbildningsstrategi att låta lärare själva berätta om sina kunskaper och erfarenheter för kollegor i den egna verksamheten. I den bästa av världar skulle detta vara ett kontinuerligt inslag på arbetsträffar i alla skolor.

Avslutande reflektioner

Vi lärarutbildare och kursledare känner oss oerhört nöjda med denna kurs, både för att det har varit en mycket härlig lärargrupp att få utvecklas tillsammans med och för att slutprodukten, de färdiga rapporterna, håller en hög kvalitet. Vår förhoppning är att dessa utvecklingsrapporter från lärarnas egen verksamhet ska spridas till regionens lärare och få komma till användning i många klassrum framöver. Det råder brist på språkdidaktiskt fortbildningsmaterial för lärare i de yngre årskurserna, F-6, men här föreligger en regional guldgruva att ösa idéer ur. Här kan alla lärare få hjälp att utveckla en trygg och kommunikativ språkmiljö där alla elever vill och vågar kommunicera på engelska.

Umeå universitet

Institutionen för språkstudier

Helena Eckeskog

Ingalill Gustavsson

Gun Lundberg

”What ska I do?”

-en rapport om att utveckla engelskundervisning

Bodil Holmberg och Maria Paju Alskog, Sjöfruskolan

Nulägesbeskrivning

Vi som genomfört detta projekt arbetar i Umeå kommun, inom Tomtebo skolområde, på Sjöfruskolan i en årskurs 2. Klassen består av 20 elever. Vi är två grundskollärare som undervisar i klassen. Den ena av oss har läst engelska 15 poäng inom ramen för sin grundskollärarutbildning, 1995, men har inte gått någon kompetensutvecklande kurs i engelska sedan dess. Den andra läraren är utbildad tidigarelärare sedan år 2005, och har ingen engelska i sin utbildning. I starten på projektet, vårterminen 2011, uppfattade vi att eleverna, som då gick i årskurs 1, hade svårt att våga prata engelska. En del av dem hade svårigheter att tala i kör, att sjunga med i sånger, följa med och härma ramsor. Dessa elever var tysta och lyssnade. När eleverna fick göra en självskattning av sin förmåga att tala engelska kunde vi förstå att många av dem tyckte att de kunde mer än vad vi kunde uppfatta av deras förmåga.

Vår forskningsfråga

Det vi ville åstadkomma med detta aktionsforskningsprojekt var att utveckla vår undervisning i engelska så att elever som vi möter ska få ett språk som de vågar använda redan från starten av engelskundervisningen. Vi valde att koncentrera oss på att utveckla vår egen förmåga att undervisa eleverna så att de skulle våga tala och kunna utveckla strategier för att använda språket så att de kan göra sig förstådda trots att de ibland saknar ord för det de vill uttrycka.

Vi har grundat vår forskningsfråga i kursplanen i engelska, Lgr 11, där syftet med engelskundervisningen uttrycks på följande sätt:

Syftet med undervisningen i engelska är att eleverna utvecklar kunskaper i engelska språket och kunskaper om områden och sammanhang där engelska används samt tilltro till sin förmåga att använda språket i olika situationer och för skilda syften.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla en allsidig kommunikativ förmåga. Denna förmåga innebär att förstå talad och skriven engelska, att kunna formulera sig och samspela med andra i tal och skrift och att kunna anpassa sitt språk till olika situationer, syften och mottagare. I den kommunikativa förmågan ingår även språklig säkerhet och att kunna använda olika strategier för att stödja kommunikationen och lösa när språkkunskaperna inte räcker till. (Skolverket, Lgr11, s. 31)

Genom undervisningen i ämnet engelska ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- förstå och tolka innehållet i talad engelska och i olika slags texter,
- formulera sig och kommunicera i tal och skrift
- använda strategier för att förstå och göra sig förstådda.

I vår tidigare engelskundervisning har vi oftast använt oss av texter och vi har översatt det mesta av den muntliga engelskan till svenska, i tron att det är bra för lärandet. När vi inom språkprojektet har läst litteratur om språkundervisning har vi blivit medvetna om att man idag

menar att språkundervisning ska ske på målspråket, undervisar vi i engelska ska vi tala engelska för att eleverna ska få möjlighet att kommunicera och utveckla sin engelska.

Estling Vannestål & Lundberg (2010) menar att man, om man redan från starten när man undervisar i ett målspråk, t ex engelska använder språket genomgående i klassrummet, då blir det naturligt för elever att lära sig engelska genom att använda engelska. Det innebär också att alla elever, oavsett modersmål, får möjlighet att utveckla sina språkfärdigheter (s.24-25). Författarna problematiserar förhållandet om undervisningen till största delen innehåller översättning av engelsk text. De menar att detta kan motverka engelsklärandet och leder till att eleverna får svårt att uppfatta helheten, budskapet i texter, för att de stannar upp för varje okänt ord som de möter.

Vi ville lära oss att använda oss av olika metoder som lockar barnen till att kommunicera på engelska, till exempel använda oss av bilder, fingerdockor, dramatisering av texter, sånger, ramsor.

- Kan vi se att vårt sätt att undervisa enbart på engelska leder till att barnens vilja att tala ökar? Att de vågar gissa och prata?
- Kan vi se att vårt sätt att undervisa i engelska förändras under projektets gång?

Forskningsverktyg

Under projektets gång har vi främst använt oss av dagliga observationer och utifrån dessa har vi reflekterat tillsammans kring vår undervisning. Korta loggboksanteckningar har hjälpt oss att minnas relevanta undervisningssituationer då eleverna spontant provat sina nya kunskaper. I starten av projektet och som avslutning på detsamma har eleverna fått svara på tre självskattningsdokument från Europeisk språkportfolio. Vi har också fotograferat eleverna när de agerat med fingerdockor och filmat dem någon enstaka gång då de presenterat sig själva på engelska.

Tidsperspektiv

Arbete i klassen har pågått under veckorna 36-51, 2011 och veckorna 2-9, 2012. Totalt antal veckor för projektet: 20.

Vår utgångspunkt för projektet utgjordes av en självskattning som eleverna fick göra våren 2011. Efter en period, från september till och med februari, med undervisning på engelska gjorde vi återigen samma självskattning med eleverna om deras upplevelser och uppfattningar om engelska utifrån vår forskningsfråga. Vi planerade att undervisa i engelska små korta stunder för samtal, träning av fraser, fråga/svar, körläsning, sjunga sånger.

Elevers delaktighet i projektet

Eleverna informerades i starten på höstterminen 2011. En stor del av eleverna uttryckte en osäkerhet över engelskan: "Jag fattar ju ingenting.", "Jag kan inte.", "Det kommer inte att gå." Föräldrarna informerades på ett föräldramöte i september 2011. De var mycket positiva till projektet och uttryckte en uppskattning över att vi var så engagerade. Rektor fick frågan från oss vårterminen 2011 och gav oss sitt samtycke.

Genomförandet

Vi startade projektet redan under slutet av vårterminen 2011 genom att samtliga elever fick fylla i tre självskattningsdokument från Skolverket som kallas Europeisk språkportfolio: ”tala”, ”lyssna”, ”samtala med andra”. När vi lärare sammanställde elevernas självskattningar kunde vi dra slutsatsen att många av eleverna hade ett gott självförtroende när det gäller engelska. De tyckte att de kunde väldigt mycket redan efter ett läsår.

När vi sedan, på hösten 2011 skulle starta upp och berättade för eleverna att vi skulle genomföra ett forskningsprojekt på engelskan och att fokus skulle ligga på att de skulle bli bättre på att förstå och själva tala engelska, var den allmänna reaktionen att det kommer att bli kul. Vi bestämde oss för att genomförandet av projektet skulle ha fokus på att vi pedagoger så långt det var möjligt endast skulle prata engelska och att eleverna skulle få många möjligheter att prova på att använda sin engelska.

Under de första undervisningstillfällena var det många av eleverna som uttryckte sin skepsis. ”Det kommer aldrig att gå.” och ”Jag fattar ingenting.” var några kommentarer som hördes i klassrummet. Men ganska snabbt var det en och annan som snappade upp något de förstod och genom att vi också förstärkte allt vi sa med rörelser så kunde de tillsammans gissa sig fram till vad vi ville ha sagt. Vi uppmuntrade alla gissningar med positiv feedback i form av uttrycken ”good guess”, ”good” och ”try again”.

Vi har arbetat med siffror, färger, frukter, hälsningsfraser, kroppsdelar, klockan, vädret, planeternas namn, frågor som ”Who has...?”, ”What’s your favourite...?” En del av detta hade vi även arbetat med under årskurs ett. Vi tänkte att om vi startade upp arbetet med något redan känt så skulle eleverna ha lättare att förstå samt ha lättare att våga uttrycka sig på engelska.

Vi tittade på Utbildningsradions serie ”Kids English Zone” som en introduktion till ett tema om frukter. Efteråt plockade vi fram ”plockisar” i form av frukter för att träna med hjälp av dem. Nästa steg var att de skulle få ett arbetsblad som sedan skulle klistras in i deras engelskbok. Eleverna fick instruktionen att hämta penna och suddgummi för att sedan sätta sig på sina platser. När alla var på plats och vi började dela ut arbetsbladen kom en flicka fram till och ryckte i den ena lärarens arm och sa: ”What ska I do?”

På YouTube fann vi material till undervisning i att lära ut hur man räknar från noll till hundra på engelska. Med hjälp av en sång som fanns tillgänglig fick eleverna träna ett flertal gånger. Sedan ramsräknade vi tillsammans i helklass för att vidareutveckla detta i halvklass till att träna på att ramsräkna till hundra, klara av att räkna baklänges från tjugo till noll samt att klara av att göra tiohopp från noll till hundra framåt och bakåt. Detta var ett bra sätt att träna på att befästa både engelska- och matematikkunskaperna för eleverna.

Vi har ofta delat klassen i två grupper och arbetat med bildkort. Eleverna har fått var sitt kort och de har fått berätta vad de har högst upp på kortet och sedan ställa en fråga om vem som har det som finns nederst på deras kort. Bildkorten har fungerat alldeles ypperligt som både ett stöd, stimulans och en tydlig förväntan om att eleven ska försöka göra sig förstådda på engelska.

Varje elev har haft en egen fingerdocka som vi har arbetat mycket med. Detta för att få elevernas uppmärksamhet på dockorna istället för på dem själva som personer. Vi har upplevt att det har varit enklare för eleverna att prata spontant när de haft dockorna till hjälp. Från början fick eleverna specifika instruktioner om vad de skulle fråga respektive svara för att i slutet av projektet få friare instruktioner. Eleverna har fått mingla runt i rummet och ställa spontana frågor till varandras dockor.

Vi har sjungit god morgon-sånger på engelska och sagt god morgon till varandra inte bara på engelska utan även på andra språk som finns representerade i klassen. Eleverna har deltagit i sånger och körövningar med motiveringen att man inte kan lära sig att tala ett främmande språk om man inte tränar på att uttala orden högt. Detta har lett till att även osäkra elever är med och övar på att tala engelska när vi har körläsning och sjunger sånger.

Nästan varje dag har vi använt engelska på väg till lunchen. Vi har samma rutin varje dag: handtvätt och sedan ett förutbestämt matled som ska vara tyst innan vi går till matsalen. Instruktionerna har då varit på engelska, "go and wash your hands please, please, be quiet, silence please". På detta sätt har vi på naturligt sätt fått in ordet please som är så viktigt i engelskan. När vi fortsatt prata engelska med eleverna när vi kommit fram till matsalen och där väntat på att få ta mat har vi hört att de spontant svarat både oss vuxna och de andra eleverna med uttryck som "I don't know", "here it is", "not a big one". Jättekul att höra!

Som avslutning på projektet fick eleverna återigen göra samma självskattning som de gjort i slutet av årskurs ett.

Utvärdering och analys

När eleverna har skattat sitt lärande i engelska är det många som uttrycker att de har blivit duktiga på att prata engelska. En del barn har i sin självskattning svarat att de inte kan lika mycket som de gav uttryck för, för ett år sedan. Vi kan tolka detta som att en del elever har blivit mer medvetna om sin egen förmåga och att de har förstått att det finns så mycket mer att lära sig än vad de kan idag. De flesta har blivit lyfta och peppade av arbetssättet och känner att de blivit duktigare på att våga testa sin förmåga på ett annat sätt än vad de har gjort tidigare. Några av barnen, som har svårt att uppfatta den talade engelskan och som har problem med lärandet, har fått tillfällen då de fått kommunicera i liten grupp. De har uppskattat dessa tillfällen eftersom de då vågat prata mer. Vi har uppmärksammat att speciellt en elev inte har deltagit aktivt i körövningar, sånger, ramsor etc. Elevens föräldrar har berättat att eleven gärna provar fraser och ord hemma. Detta är glädjande och vi hoppas att eleven snart också vågar visa sina kunskaper i skolan.

Eleverna är efter vår förändrade undervisning fortfarande mycket intresserade och engagerade när vi har engelska. Vi uppfattar att flertalet elever i klassen tycker att det är utmanande och roligt att försöka förstå och att göra sig förstådda på engelska. Genom den förändrade undervisningen har vi gett dem många tillfällen att använda språket. Genom bl.a. körläsning, sånger och parövningar har vi noterat att nästan samtliga använder sina engelskakunskaper aktivt.

Under projektets gång har vi fått en fördjupad insikt i hur viktigt det är med elevernas egen kommunikation på engelska, vårt eget förhållningssätt och vår förmåga att stimulera och utmana eleverna till språklig aktivitet. Eleverna har förstått vikten av repetition och att de själva måste vara aktiva i sitt lärande för att befästa sina kunskaper.

Den handledning som vi fått genom projektet har gett oss energi och motivation att utveckla vår undervisning och vi har också tagit till oss många bra förslag på aktiviteter som vi kunnat överföra till klassrumssituationen. Det faktum att vi har varit två lärare i klassen som båda har varit knutna till projektet har varit mycket positivt. Vi har kunnat diskutera undervisningen och reflektera över olika utfall tillsammans. Detta har resulterat i utveckling av vårt sätt att

undervisa. lagom utmanande Vi har fått en fördjupad insikt i hur viktigt det är med repetition och att presentera eleverna aktiviteter som inte är för svåra men som ger eleverna en chans att utvecklas och lyckas.

Reflektion

Diskussionen om användandet av text och översättning till svenska i engelskundervisningen finns runtom oss. Det är inte alltid själva språket, att tala och kommunicera, som är kärnan i engelskaundervisningen. De egna erfarenheterna av engelskundervisning och skoltraditionen är starka påverkansgrunder för hur många lärare fortfarande undervisar (Lundberg, 2011 s. 55-56). Projektet har gett oss möjlighet att läsa litteratur om språkundervisning och vi har fått tid till reflektion tillsammans med andra lärare som deltar i projektet då vi har haft träffar tillsammans med projektlärarna på Umeå universitet. Inom projektet har vi även fått handledning då våra frågor har bearbetats och vi har fått stöd i vårt fortsatta arbete med att utveckla vår undervisning. Projektet har gett oss en fördjupad medvetenhet och kunskap om språkundervisning och hur vi vill fortsätta vårt arbete. Vi har blivit stärkta i vårt fortsatta utvecklande av engelskundervisning, att kunna utmana eleverna och att tro på deras förmåga och vilja att kommunicera. Genom att ha höga förväntningar på eleverna ger vi dem utmaningar som gör att elevernas intresse hålls vid liv och utvecklas (Lundberg, 2011, s.77-78). Utmaningen för oss lärare är att tänka på vilket innehåll som vi presenterar för eleverna och att detta upplevs som meningsfullt och intressant. Som lärare måste man också själv vara bekväm med att tala engelska för att kunna förmedla ett lustfyllt lärande till eleverna. Vi upplever ett behov av att hålla vår egen engelska levande för att vi ska känna oss bekväma och kunna förmedla en avslappnad, stimulerande språkinläringssituation.

Något som hade kunnat göras annorlunda från början av projektet var att vi hade kunnat vara mer konsekventa i vårt sätt att använda enbart engelska i undervisningssituationen, samt att vi hade kunnat vara noggrannare med att förklara och motivera varför vi gjorde olika saker, vilket tydligt uttrycks i Lgr11. Vår medvetenhet om att undvika att översätta ord, ersätta det med kroppsspråk och bilder kunde ha varit ännu bättre.

I och med att eleverna blir äldre så behöver vi skapa meningsfulla aktiviteter som berör dem. Genom att integrera engelskan i vardagens göromål i skolan vågar eleverna prata mera och spontant använda den engelska de kan. Genom att vi i stort sett konsekvent använt engelska när vi gått till lunchen har det spillt över på eleverna som försöker använda språket spontant. Detta stämmer överens med forskning som säger att man behöver använda språket mycket och ofta i olika situationer som inte är lektionsbundna, (Lundberg, 2011, s. 74-79).

Framåtblick

I mötet med andra lärare kan vi delge våra erfarenheter och kunskaper från projektet. Vi skulle behöva driva en diskussion på skolan som leder till en engelskundervisning som innebär att alla elever får möta engelska från skolstart och där undervisningens huvudinnehåll är att eleverna får kommunicera engelska aktivt. Enligt forskningsrön som framkommit är det de tidiga åren de viktigaste för språkinläring (Lundberg, 2011, s.127). Om vi ska ta denna forskning på allvar bör vi, nationellt, arbeta för att barnen möter lärare som undervisar i engelska redan under det första skolarbetet. Detta innebär att lärarutbildningen för tidigarelärare måste innehålla didaktiska kurser i engelska. Det har inte varit så under många år, då engelska har varit ett frivilligt val i lärarutbildningen.

När elever börjar årskurs fyra möter de oftast en undervisning som till stor del baseras på texter och grammatik. Detta innebär en stor förändring för elever som tidigare har varit med om en undervisning som har byggts på muntliga och interaktiva aktiviteter av olika slag. Eleverna tycker att engelska blir tråkigt och de är inte lika intresserade av språkinläring längre (Lundberg, 2011, s. 130). För att inte upprepa detta mönster behöver vi lärare få möjlighet att diskutera och utveckla undervisningen så att vi arbetar för att intentionerna och målen i Lgr 11 blir verklighet.

Litteratur

Estling Vannestål, Maria. & Lundberg, Gun (2010) *Engelska för yngre åldrar*. Lund: Studentlitteratur.

Lundberg, Gun (2011) *De första årens engelska*. Lund: Studentlitteratur.

Skolverket (2011) Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011. Stockholm: Fritzes. www.skolverket.se

Elektroniska källor:

www.youtube.com/watch?v=e0dJWfQHF8Y

”Engelska är inte så krångligt. Om man träffar någon okänd så säger man bara *hello!*”

Åsa Hedlund och Petter Sandström, Sjöfruskolan

Bakgrund

När vi började fundera kring ett språkprojekt var vi alla på Sjöfruskolan överens om att vi ville jobba med engelska. Vi kände att engelska var ett ämne som kommit lite i skymundan, med få gemensamma diskussioner i kollegiet och lite fortbildning för oss lärare. Vi hade heller inte upplevt något stort intresse för engelskämnet från rektorernas sida. Vår uppfattning var att de flesta elever i åk 1, 2 och 3 tycker att engelska är roligt. Tyvärr verkar många elevers inställning till engelskämnet förändras till det sämre med stigande ålder och svårighetsgrad/förväntningar, vilket kan leda till sämre självförtroende i ämnet. Vi är två pedagoger som jobbar tillsammans i en årskurs tre. Vi är båda utbildade grundskollärare för årskurserna 1-7 i Sv/So, en av oss har 15 hp engelska och en har musik som tillval. Vi planerar undervisningen tillsammans i stora drag men vi har delat arbetet i klassen ämnesvis så genomförandet har legat övervägande hos den ena. Vi har en stor klass på 29 elever, men jobbar oftast i halvklass. Vi samarbetar även med parallellklassen i årskurs tre där det finns 29 elever och två pedagoger.

Barnen i vår klass var vid språkprojektets inledning överlag positiva till engelskämnet men det var stor spridning i kunskapsnivå och självförtroende. Två barn har engelska som modersmål. Ett barn har bott i ett engelsktalande land i ett halvår och ett barn har bott i ett europeiskt land i några år och gått på en internationell förskola där hon pratat mycket

engelska. Detta kan jämföras med att några barn inte ville yttra sig på engelska överhuvudtaget när projektet startade. Ett barn kunde oftast inte heller visa med kroppen när hon förstod. Det var svårt för dem att våga när de inte kände sig säkra på att kunna göra alldeles rätt.

En av oss lärare har också haft engelska i en årskurs två under projektiden. Klassläraren som haft dessa elever under årskurs ett berättade att eleverna tyckte att engelskämnet var roligt men att de var blyga och inte gärna pratade engelska. Gruppen har flera barn med speciella behov och har extra resurser i form av en lärare och en fritidspedagog på lektionerna för att stötta upp.

Intentioner med engelskundervisningen i åk 2 och 3

I engelskundervisningen brukar vi jobba tematiskt med engelska och utgår gärna från ett ämnesområde eller en bok. Vi har sedan tidigare haft som ambition att använda målspråket i stor utsträckning och skapa situationer där eleverna kommunicerar med varandra på engelska, i ökande grad och efter förmåga. För de yngsta eleverna har det handlat mycket om att lyssna och visa med kroppen att man har förstått. Det man visar med kroppen känner man med kroppen att man kan. Leken har haft en central roll. Språkundervisningen har inte följt ett läromedel utan vi har använt oss av ”godbitar” från olika lärarhandledningar, kopieringsunderlag och egenproducerat material samt material som vi hittat på internet eller fått från kollegor. Vi har velat skapa en positiv attityd till engelskämnet och har försökt ta tillvara intressen och idéer från eleverna, samtidigt som vi har sett till att få med de förmågor som ska tränas enligt Lgr 11. Vi anser att man egentligen kan kommunicera kring vad som helst och samtidigt få med sig de grundläggande kunskaper man behöver för att fortsätta utvecklas i sitt språkskapande.

Vi som har deltagit i språkprojektet enades om att vi skulle ha en forskningsfråga som byggde på hur vi kan hjälpa eleverna till ett större självförtroende i engelskämnet och att detta i sin tur skulle baseras på muntlig kommunikation. En del av oss hade upplevt elever som klarat sig bra i engelska genom att våga pröva sig fram även om de inte hade ett särskilt stort ordförråd till att börja med. Vi hade också en uppfattning om att det fortsatte gå bra för dessa elever även högre upp i åldrarna. Självförtroende verkar alltså vara en viktig faktor för att lyckas.

Språkprojektets föreläsningar och seminarier bekräftade många av våra tankar kring språkundervisning och språkinläring vi ville gärna utvecklas vidare och få hjälp att närma oss våra visioner för engelskundervisning. (Lundberg, Gustavsson, Eckeskog: Föreläsningar inom projektet ”Språkutveckling i ett flerspråksperspektiv; modersmål, svenska och engelska i de tidigare skolorna”)

Forskningsfråga

Kan vi ge eleverna bättre självförtroende att våga kommunicera på engelska genom att:

- ha ett engelskpass varje dag
- använda målspråket och
- ge eleverna stort talutrymme under arbetspassen?

Vi grundar vår forskningsfråga i följande citat ur kursplanen i Engelska, Lgr 11:

Undervisningen i ämnet engelska ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i engelska språket och kunskaper om områden och sammanhang där engelska används samt tilltro till sin förmåga att använda språket i olika situationer och för skilda syften. (Lgr11, s.30)

Strategier för genomförandet av forskningsprojektet

- Ett kortare eller längre pass engelska **varje dag**.
- Målområdet engelska ska användas under lektionerna.
- Eleverna ska ges ett stort talutrymme.

Forskningsverktyg

- Loggbok
- Självsattning enligt den Europeiska språkportfolion, ESP
- Observationer
- Skriftlig utvärdering med eleverna
- Elevernas reflektioner i Unikum
- Foton av klassrumssituationer och material

Tidsperspektiv

Treorna har haft ett längre arbetspass med engelska varje vecka och periodvis haft en kort stunds engelska varje dag. I samband med föreställningen "Where the wild things are" har vi delvis jobbat ämnesövergripande och därför kunnat lägga in mer tid för engelskan. Tvåorna har haft 45 minuters engelska en gång i veckan.

Genomförandet : Arbetet med treorna

Vi började med att informera treornas föräldrar på höstens föräldramöte och barnen strax därefter. De fick veta att vi skulle vara med i ett språkprojekt där vi valt att fokusera på engelska och att vi ville hjälpa eleverna att få ett bättre självförtroende i engelska och våga prata engelska i större utsträckning.

Under den föregående terminen hade vi jobbat med ett tema om djungeldjur som utmynnade i att barnen gjorde ett uppslag vardera i en gemensam bok. Varje uppslag handlade om ett djungeldjur. Det fanns en grundmall: It is (colorful). It can (fly). It has (wings). It is a (parrot). De elever som ville kunde skriva mer och de elever som hade engelska som modersmål skrev en längre och mer avancerad text. Därefter scannades bilderna in och vi gjorde en *Photo Story* där eleverna själva läste in sina texter. (Photo Story är ett gratis nedladdningsbart program) I det här temaområdet arbetade vi mycket med adjektiv och verb, något som eleverna har haft mycket nytta av under kommande temaområden. I syfte att bygga upp självförtroendet hos eleverna bestämde vi oss för att årets engelskundervisning skulle ha en stark koppling till det vi jobbat med under föregående år, bl.a. adjektiv och verb. Det skulle bli mycket övningar där eleverna skulle beskriva och berätta saker för varandra och utbyta information.

The Gruffalo

Det första arbetsområdet på hösten utgick från boken "The Gruffalo" av Axel Scheffler och Julia Donaldson. Vi visste att många av eleverna hade läst eller hört den på svenska. Arbetet började med en presentation av vännen The Gruffalo på en flipchart på vår Active Board. Jag berättade om honom och hur han ser ut, d.v.s. vi repeterade ord för kroppsdelar och eleverna fick lära sig några nya ord, t.ex. "prickles", "wart" och "tusks". För att skapa ytterligare förståelse pratade vi igenom hela händelseförloppet på engelska med hjälp av bilder. De elever som ville berätta räckte upp handen och berättade. Vi visade sedan en filmatiserad uppläsning av The Gruffalo på YouTube.

Vi hittade ganska mycket material på internet på www.gruffalo.com som vi kunde använda oss av när vi gjorde kommunikationsövningar med klassen:

- **Pair work-** Eleverna jobbade i par och fick varsin färgläggningsbild av the Gruffalo. De skulle då berätta för varandra hur de skulle färglägga sin bild, ex. "Color the Gruffalo's prickles orange", "Colour his tusks yellow" o.s.v.
- **Find five faults-** Eleverna jobbade i par. Här fanns det två varianter. Antingen hade eleverna varsin bild som var olika på fem sätt och som de sedan försökte lista ut genom att berätta för varandra vad de såg, eller så tittade de på båda bilderna tillsammans och berättade för varandra när de hittade olikheterna.
- **Go fish game-** Ett spel med små kort med bilder från boken. Eleverna spelade i grupper om tre. De fick tre kort vardera till att börja med och sedan skulle de fråga varandra "Do you have a blue bird?", "Do you have the gruffalo?". Det kunde finnas kort som var snarlika så det gällde att kunna beskriva vad man var ute efter. Här hade eleverna stor nytta av att kunna adjektiv på engelska!

När eleverna spelade det sistnämnda spelet var det en flicka, som i vanliga fall gärna vill veta exakt hur saker ska vara och vill ha kontroll och rätta svar, som glömde av sig lite och sa "Do you have a faggie?". Det blev glada skratt både från henne och kompisarna när de berättade för mig i efterhand. Jag blev glad för att jag tänkte att den här flickan kände sig trygg i gruppen och kunde bjuda på ett skratt, att hon för ett ögonblick glömde att hon pratade engelska eftersom hon var fokuserad på det hon ville kommunicera och för att hon uppenbarligen hade roligt. Allt detta var viktigare än att det blev hundra procent korrekt.

Filmserie på engelska: Muzzy

Det här är ett arbetsområde som vi återkommit till med jämna mellanrum. Vi har tittat på ett avsnitt av Muzzy på YouTube och sedan arbetat med de delar som vi lärare har valt att fokusera på. Sedan har vi lämnat Muzzy för att jobba med annat och sedan återkomma. Förutom att se på filmerna och arbetat med ordförråd och arbetsblad har vi också haft kommunikationsövningar:

- **Pussel-** Vi har gjort egna pussel genom att skriva ut bilder med Muzzy-figurer, klippa dem i lagom stora bitar och laminera dem. Sedan har bitarna blandats och varje elev har fått en pusselbit vardera. Eleverna ska därefter beskriva sin bit och försöka hitta de andra med bitar från samma pussel samt sätta ihop pusslet. Svårighetsgraden går att

variera dels genom hur bilderna ser ut och genom antalet bitar i varje pussel. Det blir också enklare om de i förväg vet hur många pusselbitar som hör till varje pussel.

Två pojkar försöker utröna om de har bitar ur samma pussel.

- **Lek-** Eleverna sitter på stolar i en ring. En stol är tom. Den som sitter till höger om stolen säger. "There's no one sitting next to me. I want (Clara) next to me," varefter Clara flyttar sig och den som nu har en tom stol till höger säger samma replik. Så fortsätter man tills alla har fått säga replikerna och alla har fått flytta. Sedan utökade vi med att säga "...walk like Muzzy" eller "...walk like the queen", o.s.v. En rolig lek där alla fick yttra sig på engelska efter en given mall.
- **Clues game-** Eleverna turas om att läsa upp ledtrådar och gissa vilken Muzzy-figur det handlar om. Detta är en lek där alla får komma till tals även om man känner sig osäker på att formulera sig själv.

De två sistnämnda övningarna handlar inte så mycket om eget språkskapande men i gengäld kunde eleverna känna sig helt trygga i att de visste vad de skulle säga och att de fick hjälp om de glömde. De fick smaka på orden och ljuden under trygga former. Jag tror att det har varit viktigt att blanda övningar med mer utrymme att själv få uttrycka sig med övningar där det har funnits givna repliker.

Julkalender på engelska

Vi bestämde oss för att vi skulle göra en digital julkalender för Active Boards. Vi började med en jultbild och gjorde klickbara ”luckor”. När man klickade på dagens datum så kom man till en saga, en sång, en film, en övning eller liknande som var på engelska. Det här var ett roligt och enkelt sätt att få in engelska en stund varje dag. Flera andra klasser som inte är med i språkprojektet använde sig också av julkalendern.

Två flickor söker dagens lucka i julkalendern

Where the wild things are

Vi som jobbar med de båda treorna bestämde oss för att vi ville göra en gemensam musikal som utgick från boken ”Where the wild things are” av Maurice Sendak. Vi började med att samla eleverna i ”Scala” (skolans stora samlingstrappa) och visade dem en improviserad dramatisering av boken. En lärare läste upp texten och de tre andra lärarna agerade ”Max” och ”Wild Things”. Vi ville skapa nyfikenhet och lust samtidigt som eleverna skulle se och förstå att det inte var så svårt. Efteråt berättade vi att vi hade tänkt att vi skulle göra en föreställning tillsammans för föräldrarna.

Arbetet med eleverna:

- Genomgång av ord och begrepp med hjälp av en flipchart

- Sagolik Sagolek: Eleverna delades in i två delar, hälften agerade Max och hälften agerade Wild Things. Under tiden som texten lästes så agerade eleverna. Vi hjälpte till genom att peka och agera med. Sedan bytte de roller och vi gjorde det en gång till.
- Eleverna fick önska roller och arbetsuppgifter. De var väldigt påhittiga och kom med många idéer om scenografin.
- Dramaövning: Först hade vi en genomgång av ord och meningar med hjälp av en flipchart. Sedan delade jag ut kort med uppmaningar som innehöll ord och fraser från boken. Det var något som de skulle göra tills det var dags att byta kort. Ex. "Show your claws to the people you meet!", "Row your boat!", "Swim in the ocean!", "Gnash your teeth at the people you meet!".
- Sånger: Vi tränade in de sånger som vi skulle sjunga i föreställningen. Det kändes viktigt att eleverna visste vad det var de sjöng om. Därför visade vi flipcharts med bilder och några stödord för att lära in två av sångtexterna.

Första versen av sången "I'm on a boat" såg ut så här.

- När roller och arbetsuppgifter var fördelade var det dags att börja öva. Vissa delar tränades in var för sig innan det var dags att sätta ihop det till en helhet.
- Rollbesättning: De roller som fanns var Max, Wild Things och Mother. Andra arbetsuppgifter var att spela i bandet, att arbeta som scenografer och dansare. De barn som inte hade en aktiv roll i den aktuella scenen samlades i kören. Hela föreställningen avslutades med en stor dansscen där alla barnen medverkade.

Föräldrarna bjöds in till premiären och eleverna bjöd på en fantastisk föreställning!

"Maxarna"

De korta, dagliga engelsksnuttarna

Vi hade planerat att vi skulle ha en kortare stunds engelska varje dag under projektiden. Detta har genomförts under vissa perioder men inte så kontinuerligt som vi hade planerat. Ett återkommande tillfälle har varit när vi skickat eleverna till skollunchen. Då har det passat bra att prata engelska och att repetera/förstärka olika temaområden.

Exempel:

- If you are wearing blue/If you have a blue T-shirt, go and wash your hands
- If your birthday is in January/in the winter, go and...
- What animal is this? It is big and grey and has a long trunk?... An elephant? Yes, go and wash your hands.
- What does the Gruffalo look like? He has purple prickles? Yes, go and.....
- Where do you live?
- What's your favourite colour?

Engelska i årskurs två

När det blev klart att jag (Åsa) skulle ha engelska med tvåorna så började jag med att ta reda på vad de redan hade jobbat med och lite om hur engelskundervisningar hade varit tidigare. Jag fick veta att eleverna var positiva till engelska och tyckte det var roligt men att de var blyga och inte gärna ville prata engelska. De hade sett mycket på Utbildningsradions tv-serie "Kids English Zone". Detta kändes som ett bra utgångsläge för att det här projektet med tanke på att vår forskningsfråga handlade om att jobba mycket muntligt och att stärka självförtroendet i engelska.

Jag bestämde mig för att börja med att repetera de områden som de redan hade gått igenom för att bilda mig en egen uppfattning om elevernas kunskaper i engelska och för att kunna bygga upp ett självförtroende i det som de redan kände igen. Jag bestämde mig också för att prova en mer eller mindre fast arbetsgång som gick ut på att under första lektionen i ett arbetsområde så skulle jag som lärare vara mest aktiv och ge eleverna ett passivt ordförråd. Det var mycket genomgångar på Active Board och gemensamma samtal där jag styrde med mina frågor. Nästa lektion skulle eleverna vara de som var mest aktiva. Då var det ofta så att jag modellade det som eleverna sedan skulle göra (oftast i grupp eller i par) och sedan var merparten av lektionen ”deras”.

Klassens ordinarie lärare ville att jag skulle ge dem en kort fruktstund med högläsning i slutet på varje arbetspass. Jag bestämde mig för att de skulle få höra en saga, ramsa eller sång på engelska under den stunden. Jag har till stor del använt mig av material från YouTube i detta moment och det har varit väldigt uppskattat av eleverna.

Att presentera sig

- **A game with names-** Jag hade förberett kort med elevernas namn. Ett namn på varje kort. Eleverna gick runt i rummet och presenterade sig med det namn som stod på det kort de för tillfället hade i sin hand. När båda hade presenterat sig bytte de kort och fortsatte att cirkulera och presentera sig för varandra. När Emilia till slut träffar på någon som presenterar sig som ”Emilia” och hon alltså byter till sig sitt eget namn, så sätter hon sig på sin stol. Till slut har alla sitt eget namn och sitter på sin stol.

Animals

- **Yes or no game-** Eleverna jobbade i grupper med fyra i varje. En elev höll upp ett kort med en bild på ett djur, utan att titta på det. Hen skulle då ställa ja eller nej-frågor som de andra svarade på tills hen listade ut vilket djur det var.
- **Riddles-** Eleverna jobbade i grupper om tre. De hade en bild på bordet med en massa djungeldjur. En elev bestämde sig för ett djur att beskriva för de andra tills de kunde lista ut vilket djur det var.

Our Bodies

- **Commands-** Eleverna fick varsin bild av en robot. Jag talade om vem och hur de skulle färglägga bilden, ex. ”Girls- colour the arms blue”, ”If you have brown eyes, colour the toes pink”, osv.
- **Pair work-** fortsatt färglägga roboten och ge varandra instruktionerna.
- **Lek:** Simon Says.

At home

- **Puzzles-** Se beskrivning under treornas arbete med Muzzy. Här använde jag bilder från hemmet, lamp, bed, kitchen, osv. Jag gjorde övningen enklare genom att varje pussel bara hade två bitar. Man skulle alltså bara hitta en bit/person till.

- **Möblera-** Jag hade förberett genom att kopiera och laminera stora bilder på hus i genomskärning så man såg alla rummen. Jag hade också klippt ut och laminerat olika möbler och föremål som kan finnas i ett hus. Eleverna jobbade i par och möblerade huset. De skulle tala om för varandra hur de skulle göra. "This is the kitchen", "Put the cupboards in the kitchen", "Put the lamp in the bedroom".
- **Find the key-** Eleverna fortsatte jobba med huset de hade möblerat. En av eleverna bestämde var hen skulle gömma en tänkt nyckel. Den andra eleven ställde frågor för att försöka hitta den.
- **Övning på internet:** "Decorate" <http://www.ur.se/sprk/engelska/inredning/>

Eleverna tyckte att det var väldigt roligt att jobba med engelska på datorn. De var koncentrerade och hade sitt fokus till stor del på att lära sig orden samtidigt som de "spelade".

Utvärdering och analys

Frågeställningen som vi började med var alltså om vi kunde ge eleverna bättre självförtroende att våga kommunicera på engelska. Vi hade tre olika strategier som vi ville använda oss av för att åstadkomma detta.

Den första strategin var att ha ett engelskpass varje dag. Vi hade tänkt oss att vi skulle ha ett längre pass i veckan och sedan kortare snuttar varje dag däremellan. Trots att det är korta dagliga snuttar vi hade tänkt oss så har det varit svårt att prioritera. Det är mycket annat som pockar på uppmärksamhet och som tar tid. Det man ändå kan se är att de första gångerna vi skickar barnen till maten på engelska med ett visst tema (ex. födelsemånader) så är de mer osäkra och undrande men att de hjälper varandra och efter bara några repetitioner så har de fått ganska bra kläm på vokabulären. Från allra första början fick vi hjälpa till med kroppsspråk, genom att visa exempelvis "wash your hands" genom att gnugga ihop händerna samtidigt som eleverna hör orden. Detta är ett bra sätt att lära ut fraser. Under december månad hade vi daglig engelska när vi jobbade med julkalendern. Kontinuiteten i tid var viktig på så sätt att det skapade ett intresse och att det fanns många tillfällen att framförallt lyssna och förstå. Många elever upptäckte att de förstod mycket engelska även om de inte alltid tycker att de kan uttrycka sig. Till viss del var temat i julkalendern "jul" men innehållet var för övrigt ganska spretigt. En utveckling skulle kunna vara att hitta ett tema som man följer parallellt med jul temat.

Den andra strategin som vi ville testa var att öka användningen av målspråket i engelskundervisningen. Det har inneburit att så långt som möjligt ha genomgångar och övningar utan att ta till svenska. Det har visat sig att det ofta går bra om man istället använder kroppsspråk och bilder. Vi har ofta förberett genomgångarna i flipcharts och visat på ActiveBoard. Då har vi kunnat peka och visa under tiden vi pratat. När man ska förklara olika övningar tycker vi oss ha märkt att det ofta fungerar bra att visa själv, samtidigt som man förklarar på engelska. Ibland tar man hjälp av någon elev som får visa tillsammans med läraren. När man ser att eleverna inte hänger med kan "sandwich-metoden" användas, d.v.s. säga samma sak på engelska-svenska-engelska. Jag har förklarat för mina elever att jag har en "engelska-knapp" bakom örat som jag slår på när vi ska ha engelska. Ibland slår jag av knappen om det är någonting som jag vill säga på svenska. Glömmer jag att göra det så påminner eleverna mig!

Vi har använt mycket engelsk film på Active Board, framförallt från "Kids English Zone" och klipp från YouTube. I Kids English Zone är det mycket upprepningar och tydlig koppling

mellan det de säger och det som händer. Eleverna passar ofta på att testa att säga ord och fraser själva, tillsammans med figurerna i filmen.

Eftersom tvåorna bara har engelska en gång i veckan och jag inte har några andra lektioner med dem så har det varit lätt att hålla fokus på målspråket. Eleverna förväntar sig att jag alltid pratar engelska med dem. Deras arbetspass inleds med en stunds tyst läsning (på svenska) eftersom det är deras rutin på morgonen. De vet att jag går runt och pratar lite engelska med dem under tiden. Jag ställer frågor på engelska, jag uppmanar dem att läsa eller sitta still på engelska och jag svarar på deras frågor på engelska. Ibland pratar de engelska med mig men ofta pratar de svenska, särskilt när det inte är under själva engelsklektionen.

Med mina egna teorier, som jag har hela veckan, har det också fungerat bra att prata engelska. Jag har "slagit på engelska-knappen" och då har den fått vara på under hela lektionen. Fördelen med att ha engelska med sin egen klass är att man kan prata lite engelska helt apropå lite då och då. Det händer att vi pratar engelska när de står i matkön eller vi är ute på en utflykt. Vi använder engelskan när andan faller på helt enkelt. Det har också varit en fördel att ha två elever som är helt flytande i engelska och gärna pratar engelska med mig. Det händer att vi enbart pratar engelska när vi äter lunch tillsammans. Detta har fungerat som en förebild för de andra och varit ett tydligt bevis på att man faktiskt kan kommunicera bara på engelska. Jag hoppas att fler elever ska blanda sig i konversationen!

Som tredje strategi ville vi också pröva om det gav resultat om vi gav eleverna mycket talutrymme under lektionerna. Det har varit svårt att få in detta under de "korta snuttarna" som vi hade tänkt ha dagligen. Det blir så korta stunder och det tar tid om man ska förklara och genomföra övningarna. Under de långa passen har det varit en prioritet att eleverna skulle vara aktiva. Som lärare har vi velat ge dem mycket så att de har en grund att stå på innan de själva ska agera. Det har varit viktigt att hitta balansen mellan att förbereda dem tillräckligt så att de känner sig någorlunda trygga med vokabulären och övningen men inte förbereda så mycket att all tid går åt till det. Det gäller också att utforma det material man använder så att detta i sig blir ett stöd för eleverna. Exempel på detta att det finns bilder som förstärker ordinläringen som i övningen "Find someone who..." nedan, ur boken "What is the sun?"

Find someone who likes....

....trees 	night 	fish 	being cold 	the seaside 	lighthouses
....ships 	clouds 	rainy weather 	sunny weather 	whales 	islands
....submarines 	the moon 	starfish 	wind 	dolphins 	hills

Do you like....

I like....

Teaterprojektet *Where the wild things are* stärkte självförtroendet

I föreställningen "Where the wild things are" har vi växelvis använt oss av alla tre strategierna. Veckan innan premiären jobbade vi dagligen med repetitioner och förberedelser. Vi märkte en skillnad i framförallt uttal och självförtroende, förutom den stolthet som kommer från att klara av en stor utmaning. I vissa delar av arbetet har vi använt oss av målspråket i hög utsträckning. Det gäller framförallt i de tidigare förberedelserna. När vi närmade oss föreställningen övergick vi till att tala mer svenska med barnen. Det blev helt enkelt ett mer avancerat språkinnehåll när vi skulle förklara vad som skulle göras och senare dirigera de olika rollerna och arbetsuppgifterna på ett snabbt och smidigt sätt. Elevernas talutrymme har också varierat. Under föreställningen är det deras röster som har hörts. Det är ingen som har haft en ensamroll. Alla roller har spelats av flera elever tillsammans för att de skulle ha stöd och hjälp av varandra. Det enda undantaget är till viss del uppläsarna som visserligen stod tillsammans men som läste upp sina egna delar av texten.

"He sailed off through night and day and in and out of weeks and almost over a year."

Det har varit positiva reaktioner från eleverna och jag tycker personligen att det här har varit bland det roligaste jag gjort i mitt yrkesliv. Vi är övertygade om att det här arbetet innebär ett bra avstamp mot vidare språkinläring i fyran och framåt och att det gett många ett lyft i självförtroendet!

Självskattning med hjälp av Europeisk språkportfolio

I första fasen av projektet gjorde vi en självskattning, där vi använde den Europeiska språkportfolion, ESP som finns att ladda ner gratis på Skolverkets hemsida. Vi valde ut de delar som handlar om att tala, att lyssna och att prata med andra. Nu i projektets slutskede har vi återigen gjort samma självskattning. Vi har också genomfört en skriftlig utvärdering med

eleverna. Det är dock svårt att göra en objektiv analys. I vissa fall har eleverna nu skattat sig sämre än tidigare trots att vi ser att de gjort framsteg. Det kan i vissa fall ha att göra med att de har mognat och kanske har en mer realistisk självbild. Den del som eleverna tycker att de är bäst på är att lyssna och förstå. Det är också inom detta område som eleverna själva tycker att de har gjort minst framsteg. Anledningarna till det tror vi kan vara dels att det var ganska goda resultat från början och dels att det beror på den stora ökningen av målspråksanvändningen. Tidigare fick de höra det de förväntades förstå i form av enklare meningar och mer enstaka ord. Under det gångna året har de fått lyssna på mer sammanhängande tal och mer komplexa meningar. Vi funderar ändå på vad det betyder för deras självförtroende att vissa upplever att det blivit svårare att förstå.

De tolv elever som hade "sämst" självskattning i första fasen, d.v.s. de självskattningar där det fanns flera moment som eleven ifråga bara tyckte sig kunna lite, plockades ut. Alternativen som eleverna kan färgmarkera i den Europeiska språkportfolion är *lite*, *ganska bra* eller *bra*. Inom området "lyssna" var det åtta stycken som upplevde att de förbättrats och 7 som upplevde att de försämrats. Sammanlagt var det 21 förbättringar och 14 försämringar. Det är alltså obetydligt fler personer som upplevde att de förbättrats men de hade sammanlagt förbättrats på fler områden än de försämrats. Det är ungefär samma personer som skattar sig sämst eller bäst i alla tre områden.

Kommentarer från de som upplevt flest försämringar och minst förbättringar:

- Det är svårt och jobbigt
- Jag tycker inte om engelska så mycket för det är jättesvårt
- Jag tycker att det är kul för att vi gör så roliga övningar
- Jag tycker att engelska är ett kul ämne för att det kul med andra språk

Kommentarer från de elever som upplevt flest förbättringar och minst försämringar:

- Det är roligt. Det är inte så mycket att bara sitta vid ett papper och jobba. Det är också lekar.
- Jag tycker att det är ganska kul för det är ganska intressant
- Jag tycker att engelska är roligt för det är kul att lära sig andra språk
- Det är roligt att prata engelska
- Jag tycker att engelska är roligt. Det är roligt eftersom det är ett annat språk
- Jag tycker att det är kul för att det är roligt, man får lära sig mycket och att det är intressant.

Vi är på rätt väg!

I områdena "tala och prata med andra" är det betydligt fler av eleverna som upplever att de har förbättrats. Det är både fler elever och fler sammanlagda förbättringar. Detta tolkar vi som att vi är på rätt väg. Framförallt tror vi att det har varit betydelsefullt att det muntliga har varit det centrala i undervisningen, att eleverna först fått höra orden och fraserna i samtal med läraren och att de sedan fått prova själva. Vi har jobbat mycket interaktivt med parövningar, gruppövningar och klassövningar. Ingen elev har behövt säga någonting inför hela klassen om de inte själv valt det genom att räkka upp handen. De har kunnat "gömma sig" i ett allmänt sorl där det bara är en eller några som lyssnar åt gången. Då är det lättare att våga. I den utvärdering vi gjorde var det nitton elever som tyckte att det var lätt att våga prata engelska, fyra tyckte att det var "mittemellan" och fem tyckte att det var svårt. Av de fem som tycker att

det är svårt att våga prata tycker tre att det är svårt att kunna prata, två att det är mittemellan och två att det är lätt. Övervägande del som tycker att det är lätt att våga prata tycker också att det är lätt att kunna prata, men det finns också några som tycker att det är svårt eller mittemellan.

Som tidigare nämndes är det ibland svårt att tolka innehållet i självvärderingar och utvärderingar. Den elev som har skattat sig med flest försämringar i att kunna prata har också skrivit i sin utvärdering att ”Jag kan prata bättre engelska.” i frågan om vad hon hade lärt sig under året som gått.

Reflektion över lärande och undervisning

Vi har lärt oss att inte underskatta betydelsen av lärarens positiva attityd till ämnet och att utstråla att man själv tycker att det är kul! Engelska är ett ämne fyllt med möjligheter för de elever som inte trivs med stillasittande ”vanligt” skolarbete. Det är lätt att hitta övningar där man leker och rör på sig samtidigt som man lär sig. Det är också ett ämne som i de yngre åldrarna inte bygger i första hand på läsning och skrivning. Detta skapar nya möjligheter för barn som inte är så förtjusta i, eller inte har så lätt för, det skriftliga.

Positiva förväntningar på eleverna är A och O men man måste veta vem som behöver extra stöd och på vilket sätt. Eleverna måste också ha en positiv förväntan på sig själva och känna att de kan och att de kommer att lära sig mer. Har de inte det måste de få hjälp snabbt. När språkforskningen betonar att lärarna ska ha höga förväntningar på eleverna så kan man även tänka att det även gäller elevernas förväntningar på sig själva och allas gemensamma förväntningar på engelskämnet som sådant.

Vi anser att det är okej för eleverna att blanda svenska och engelska. ”Titta, min har green kropp” sa en pojke i tvåan. I bästa fall använder de sig av all den engelska de kan och tar till svenska när engelskan inte räcker till. Det kan också vara så att de inte vågar använda sin engelska och då måste man som lärare fortsätta jobba på att förbättra förutsättningarna för att alla ska våga. Man behöver inte vara rädd för att vara konsekvent i användandet av målspråket engelska, bara man bjuder på sig själv och använder kroppen och spelar lite teater. Detta är mycket värt och dessutom är det faktiskt en av anledningarna till varför det är så roligt med engelska!

Framåtblick

En grundförutsättning för att jobba med engelska på det sätt som vi har påbörjat i detta projekt är att lärarna känner sig bekväma i att själva prata engelska. För att åstadkomma detta behöver läraren använda språket själv i olika sammanhang, inte bara i klassrummet på elevernas nivå, utan i syfte att utveckla sitt eget språkskapande. Regelbundna språkresor vore ett drömscenario! Regelbunden fortbildning är kanske mer realistiskt.

Ett annat önskescenario vore att timplanerna förändrades på så sätt att det blev mer tid för engelska i de yngre åldrarna. Små snuttar varje dag är väldigt värdefulla men ger desto mer om man kan kombinera dem med ett längre pass varje vecka. Detta ger tid och möjlighet för eleverna att ta in språket från lärare, träna själva och sedan repetera och befästa kontinuerligt.

Vi kommer att fortsätta i den riktning som vi har kommit in på i och med detta projekt. Målspråket engelska kommer även fortsättningsvis att användas mycket och eleverna kommer även fortsättningsvis att få ett stort utrymme för att vara aktiva.

Det som förhoppningsvis kan bli bättre är regelbundenheten. Att inte prioritera bort engelskan i stressiga lägen, även om det går att ta igen med mer engelska en annan vecka. Vi skulle också vilja lära oss mer om möjligheten att arbeta med engelska utomhus för att ytterligare kunna fånga de elever som inte fullt ut kommer till sin rätt i klassrumsundervisningen.

Datorer och internet i engelskundervisningen är också en väg som vi gärna vill utforska mer. Det kommer allt mer bra material, även om det kan ta tid att hitta. Digitala medier är ett bra sätt att fånga eleverna och möjligheterna är så gott som obegränsade!

Referenser

Europeisk språkportfolio, ESP www.skolverket.se

Utbildningsradion: *Kids English Zone* (Mediacenter)

Sendak, Maurice (1963) *Where the Wild Things are*. Harper & Row

Donaldson, Julia & Scheffler, Axel (1999) *The Gruffalo*. Oxford: Macmillan Children's books

www.gruffalo.com

<http://www.ur.se/sprk/engelska/inredning/>

"It's easy to speak english"

Att våga kommunicera på engelska

Erika Andersson och Susanne Nilsson, Sjöfruskolan

Bakgrund

Sjöfruskolan är en 1-9 skola på Tomtebo i Umeå. Sjöfruskolan ingår, tillsammans med Tomtebogårds skola och förskola samt ytterligare fem förskolor, i Tomtebo skolområde. Skolan byggdes 2002 och nyinvigdes i september 2009 efter en stor utbyggnad. Skolan inrymmer i dagsläget ca 430 elever i åk 1-9. Sjöfruskolan är placerad i ett bostadsområde med närhet till Nydalasjön och skogar. Under skolans tak finns även fritidsgården och kyrkhörnan och här finns också Sjöfruhallen, en fullstor idrottshall. Utomhus finns en konstgräsplan, basketplan, en grusplan/isbana för lek och spel samt ett mindre skogsområde. Vi fick utmärkelsen för Hållbar Utveckling 2007 och vi är utsedda till modellskola för WWF- Skola på Hållbar Väg.

Vi, Erika och Susanne, har arbetat som lärare i Umeå kommun i 15 resp. 22 år och har i stort sett enbart undervisat i årskurserna 1-3. Erika är grundskollärare i åk 1-7 i Sv/SO och Susanne är lågstadielärare. Vi är bägge två behöriga att undervisa i engelska och har gått både kortare och längre fortbildningskurser i ämnet för ökad kompetens och inspiration inom ämnet. Den klass som vi delar ansvaret för, och har genomfört detta projekt med, går i skrivande stund i årskurs 3. Klassen består av 29 elever, 14 flickor och 15 pojkar.

När vi valde att delta i utvecklingsarbetet *Språkutveckling i ett flerspråksperspektiv; modersmål, svenska och engelska i de tidigare skolåren* kände vi ganska omgående att vi ville göra vår aktionsforskning inom engelska. Ämnet har varit tämligen eftersatt t.ex. vad gäller

fortbildning och spontana diskussioner. Vi upplever inte något stort intresse för engelskämnet från rektorerna, dock stöttar de oss i detta utvecklingsarbete. Engelskundervisningen på vår skola ser väldigt olika ut. I de lägre årskurserna har några lärare valt att använda läromedel, men det stora flertalet arbetar läromedelslöst. I årskurserna 4-6 använder man olika läromedel beroende på den undervisande pedagogen. Skolan har köpt in en hel del engelsk skönlitteratur som finns utspridd i klasserna och det finns även en del engelska böcker i skolbiblioteket. Enligt vår timplan ska vi i åk 1-3 ge eleverna 30, 40 resp. 60 minuter engelska i veckan, i åk 4-6 ska undervisningen i engelska ske under 120 minuter per vecka. När vi inledde utvecklingsarbetet var vår uppfattning att de flesta eleverna i åk 1-3 tycker att engelska är roligt. Tyvärr verkar mångas inställning till engelskämnet försämrats med stigande ålder och svårighetsgrad och med ökade förväntningar. Om vi som undervisar i de tidiga skolåren lyckas ge eleverna ett bra självförtroende inom ämnet har de en värdefull grund att bära med sig vidare genom skolgången.

Innan projektet startade hade vi engelska i stort sett varje vecka, ca 30-40 minuter per arbetspass. Under lektionerna i engelska var alltför lite av den totala tiden på målspråket och trots genomtänkta arbetspass fick eleverna för lite av den totala samtalstiden. Vi kände att vi hade kört fast och behövde utveckla vår undervisning i engelska. Vi ville prova nya arbetssätt och flytta fokus från läraren till eleverna.

Forskningsfråga

När vi under våren 2011 samtalade kring aktionsforskningsprojektet och valde engelska som inriktning gjorde vi det av olika anledningar. En anledning var det lilla utrymme som engelskämnet hade haft på skolan de senaste åren, vi ville helt enkelt sätta ämnet i fokus, om än bara i vår lilla grupp. Förhoppningsvis kan vi nu, ett drygt år senare, sprida våra kunskaper och erfarenheter vidare inom skolområdet. Vi diskuterade även betydelsen av att stimulera eleverna till att våga prata mer engelska. Om vi lyckas skapa ett klimat där eleverna vågar samtala på engelska, även då ordförrådet tryter, har vi kommit långt. Detta var den främsta anledningen till vårt val av inriktning.

Vår vision är att ge eleverna bättre självförtroende att våga kommunicera på engelska.

Strategier:

Ett kortare eller längre pass engelska varje dag.

Att använda målspråket under lektionerna.

Att ge eleverna mycket talutrymme.

Forskningsfråga:

Kan vi ge eleverna bättre självförtroende att våga kommunicera på engelska genom att ha ett engelskpass varje dag, genom att använda målspråket och genom att ge eleverna mycket talutrymme under arbetspassen?

Forskningsverktyg

De verktyg som vi har valt att använda är:

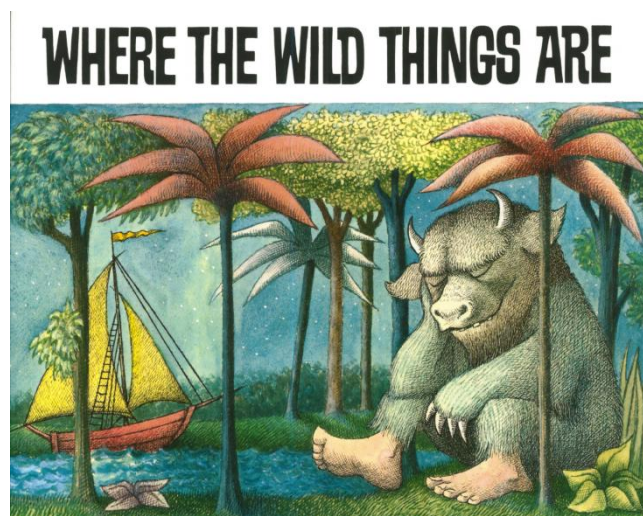
- Observationer
- Foto
- Filminspelning
- Självskattning i Europeisk språkportfolio, ESP
- Skriftlig utvärdering med eleverna
- Elevernas reflektioner i Unikum
- Egen dokumentation och reflektioner i loggbok

Tidsperspektiv

Utvecklingsprojektet har genomförts i klass 3A under läsåret 11/12. Engelskundervisningen har vanligtvis skett i halvklass, ca en timme i veckan. Skoldagen har ofta inletts med ett samtal på engelska, en sång eller en ramsa. Under december månad och arbetet med adventskalendern hade vi engelska i helklass 15-30 minuter per dag. När vi under senare delen av vårterminen jobbade med musikalen *Where the Wild Things are* arbetade vi ämnesövergripande med engelska, bild, musik, idrott och drama några timmar per vecka.

Elevers delaktighet

Under ett föräldramöte i september 2011 informerades föräldrarna om utvecklingsprojektet, om vår vision, våra strategier och om vår forskningsfråga. Vi fick enbart positiv respons från föräldragruppen. I samband med detta informerades även eleverna om projektet och de flesta verkade positiva och nyfikna på det kommande arbetet. Föräldrarna har under läsåret kontinuerligt fått information om projektets framfart. Vi har även regelbundet påmint eleverna om målet med olika arbetsuppgifter. Under arbetet med musikalen *Where the Wild Things are* har eleverna fått vara delaktiga på olika sätt vid planeringen och med de praktiska förberedelserna.

Genomförandet av utvecklingsprojektet

Vi har haft ett eller två lite längre arbetspass under veckan, då fokus har legat på samtal och kommunikation. För att stimulera elevernas muntliga förmåga har vi velat prova olika metoder och hjälpmedel. Vi har haft kortare pass med engelska några gånger i veckan då vi t.ex. har pratat om dagens aktiviteter, vädret, veckodagarna eller månaderna och läst ramsor och sjungit sånger.

Fingerdockor

Ett hjälpmedel vid samtal och dialoger har varit att använda fingerdockor. Vid många tillfällen har eleverna använt fingerdockor som fått föra deras talan. De har vanligtvis arbetat i par och övat på ord och fraser som de har lärt sig. Så här kunde ett samtal låta: "Hello, I'm a shark, and I am ten years old. I like to eat fish. Who are you?"

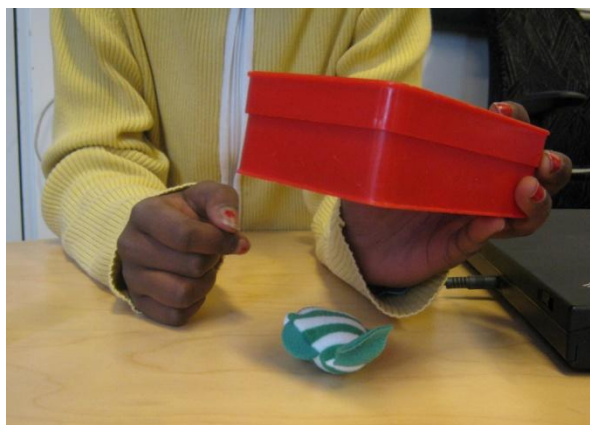
När vi under senare delen av läsåret pratade om prepositioner sjöng vi först sångerna "Where's the monkey" och "Prepositions of place" som vi hittade på YouTube. För att befästa prepositionerna fick fingerdockorna delta i elevernas samtal som genomfördes i par. Någon vecka efter att vi hade sjungit "Where's the monkey" tillsammans hörde Susanne under en fotbollsträning en pojke sjunga sången och han förklarade för sin kamrat: "Jag har alltid på *Where's the monkey* när jag sitter vid datorn".

"Where's the mouse?"
"The mouse is behind the box"

"Where's the bear?"
"The bear is over the box"

"The fish is under the box"

Spel, lekar och talormar

Under läsåret har vi använt oss av många olika spel och lekar. Talormar (t.ex. I have a dog, who has a snake?) har eleverna uppskattat väldigt mycket och dessa har handlat om exempelvis husdjur, kroppsdelar, yrken och maträtter. Kvartettspel har också fungerat väldigt bra. För de elever som är tystlåtna och inte säger så mycket spontant fungerar dessa spel, med givna ramar, väldigt bra. Vi har även gjort aktiviteter då eleverna har fått röra sig runt i klassrummet och samtala med den kamrat som de möter. Ibland för att ställa frågor för ett bestämt syfte, ibland för att samtala med någon mer spontant. För att få eleverna mer delaktiga i engelskundervisningen och för att ge dem mycket samtalstid, har eleverna ofta fått ställa frågor och läsa olika aktivitetskort. Att under lekfulla former få använda och utöka sin muntliga förmåga är väldigt framgångsrikt för språkutvecklingen och självförtroendet. Däremot är det lätt hänt att man, när ordförrådet tar slut och självförtroendet brister, övergår till sitt trygga och bekväma modersmål. Vi har uppmuntrat eleverna att i så stor utsträckning som möjligt prata engelska, men vi har också gjort dem medvetna om att det är tillåtet att blanda engelskan med svenska ord då de har behövt det, utan att för den skull helt övergå till svenska.

“Do you have any dogs?”

“No I don’t”

“Point to the tummy!”

“Point to the leg!”

Adventskalendern

Under december månad ägnade vi varje morgon åt vår adventskalender som detta år handlade om engelska. Varje dag fick en eller två elever öppna, eller snarare klicka på, en lucka på vår ActivBoard. Bakom varje lucka dölde sig en engelsk aktivitet. Vi såg ett par avsnitt av "Muzzy from Gondoland", vi såg korta tecknade filmer, sjöng sånger, såg musikvideos, läste ramsor och spelade spel. Varje aktivitet ledde oss automatiskt vidare till samtal kring dagens avsnitt och vi pratade om innehållet för att öka elevernas förståelse och ordförråd. Materialet till de olika aktiviteterna fann vi på webbsidorna UR, Mediacenter och på den aldrig sinande guldgruvan YouTube. På British Council (Learn English Kids) hittade vi också mängder av användbara sånger och sagor. I slutet av varje vecka skickades veckans länkar hem med veckobrevet och föräldrar och elever uppmuntrades att titta på avsnitten på nytt där hemma. Det visade sig att det var många som gjorde det, men de sökte även vidare efter fler avsnitt av ett visst program, fler sånger, fler videos etc. Arbetet med adventskalendern genomfördes i helklass.

Två barn hjälps åt att öppna dagens lucka

Lärarstudenter från USA och Australien

Klass 4A i klassrummet intill hade under två perioder under läsåret utländska lärarstudenter. Detta var ett ypperligt tillfälle, även för våra elever, att få möta lärare och lärarstudenter som har engelska som modersmål. Höstterminen 2011 fick vi träffa Sarah och Kim från Wisconsin, USA, som berättade och visade ett bildspel om sin hemstad och delstat. Innan besöket uppmuntrade vi eleverna att formulera frågor för att ställa till amerikanskorna och att även förbereda att berätta saker om dem själva. De amerikanska lärarstudenterna genomförde en väldigt intressant föreläsning och merparten av våra elever förstod det mesta av vad som sades. Ibland avbröt vi lärare studenterna och ställde uppföljningsfrågor för att försäkra oss om att eleverna hängde med. Under och efter själva föreläsningen ställdes frågor och våra elever berättade även saker om sig själva, t.ex. "I like to play icehockey. What do you like to do?" "I like to go cross country skiing." "I'm nine years old, how old are you?" "I'm from Umeå, where are you from?" De använde fraser som de kände sig säkra på och i slutändan hade *alla* elever frågat eller berättat något för amerikanskorna, och besöket kändes väldigt lyckat.

Under vårterminen 2012 besöktes klass 4A av två lärarstudenter från Australien och under praktikperioden bjöd vi in dem för att berätta lite om Australien. Caroline och Zoe från

Sydney berättade och visade fascinerande bilder på Australiens djurliv. Detta besök skilde sig ifrån det första på så sätt att australiensiskorna pratade avsevärt snabbare och använde svårare ord. Vi märkte att eleverna fick koncentrera sig väldigt mycket för att förstå vad som sades och många hade svårt att hinna med. Elevernas egna frågor var betydligt färre, än vid det tidigare besöket och det var bara någon enstaka elev som berättade något spontant för australiensiskorna.

Sarah och Kim

Caroline och Zoe

Dramatisering "We're Going on a Bear Hunt"

Boken *Engelska för yngre åldrar* (Estling Vannestål & Lundberg, 2010) gav oss mycket inspiration. Genom litteraturen fick vi bl.a. tips om den underbara barnboken *We're Going on a Bear Hunt* av Michael Rosen. Vi arbetade med boken vid några tillfällen och eleverna blev lika förtjusta i den som vi lärare blev. Inledningsvis läste vi igenom den tillsammans och samtalade kring innehållet. Därefter dramatiserade vi boken i form av sagolik sagolek, med de inscennade bilderna som stöd. Detta genomfördes med stor inlevelse. Avslutningsvis läste vi boken tillsammans med författaren i den inspelade versionen på YouTube. Vi arbetade i halvklass, bestående av 14 resp. 15 elever, och vid det första tillfället var eleverna av en slump indelade i könshomogena grupper. Vid det senare tillfället var klassen indelad i sina ordinarie grupper och vi kunde notera en liten förändring hos eleverna. Inledningsvis var eleverna betydligt försiktigare och mer avvaktande än vid det första tillfället då flickorna och pojkar var uppdelade var för sig. Under månaderna som har följt har vi då och då hört eleverna sjunga "We're going on a bear hunt, we're going to catch a big one. What a beautiful day! We're not scared..."

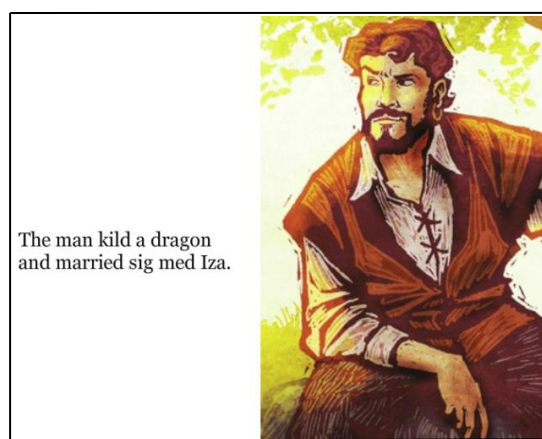
Lunchsamtal och menyer på engelska

Under en lunch sa en pojke vid mitt bord spontant: "The food is good!" Pojken som satt mittemot honom svarade "Yes!". Detta gav mig inspiration till en utmaning för samtliga elever. Under en vecka skulle eleverna under lunchen samtala på engelska, blandat med svenska ord när ordförrådet inte räckte till. Vi hade sett till att det satt en vuxen vid varje bord som kunde hjälpa eleverna då det behövdes. Det var väldigt spännande! En del elever pratade tämligen obehindrat, t.ex. "The potatoe is warm, the carrot is cold". Vi uppmuntrade eleverna att säga så mycket som möjligt på engelska och berättade att det var okej att blanda med svenska ord. En pojke frågade "Kan *me* gå och hämta mer grönsaker?" Att han använde *ett* engelskt ord får ses som ett framsteg i hans fall, även om det inte var korrekt ordval, då han normalt helst inte pratar under engelsklektionerna. Det märktes ganska tydligt vilka elever som hade ett tillräckligt ordförråd för att kunna föra ett enkelt samtal. Däremot var det svårt att avgöra om de som var tystlåtna under lunchen var det på grund av bristande ordförråd eller om det berodde på att de inte ville eller vågade prata eller om det handlade om den ovana situationen. Inför nästa dags lunch pratade vi om ord, frågor och svar som är användbara vid ett matbord. Vi hade skrivit ner några frågor och svar som de kunde använda, med infogade bilder och namn på olika grönsaker och vi skrev även vad veckans maträtter hette och lade på matborden (se Bilaga 1). Det blev stor skillnad bland somliga elever, framför allt de som under den första lunchen kändes lite osäkra. En pojke mitt emot mig frågade glatt med "fusklappen" i hand: "Erika, do you like the food?". "Yes I do. Do you like the food?" svarade jag och han såg väldigt nöjd ut över att han gjort sig förstådd och att han även förstod vad jag frågade. För honom, och för många andra runt borden, blev det en stor hjälp att få tips på några ord och fraser som de kunde använda. "Fusklappen" fick dem att våga lite mer. Som en fortsättning på detta fick eleverna i läxa att under en valfri måltid hemmavid prata engelska. Samtalet skulle pågå under ca 30 minuter och en förälder skulle skriva en kommentar hur det gick (se Bilaga 2). Under luncherna märkte jag att några elever tyckte att det kändes lite obekvämt och pinsamt att prata engelska i en situation då man normalt inte gör det. Jag kan tänka mig att även en del föräldrar såg elevernas läxa som en utmaning. Kommentarer angående läxan, se Bilaga 3.

Skriva sagor i Storybird

Under några svensklektioner skrev eleverna berättelser på datorn i Storybird. I det webbaserade programmet Storybird (storybird.com) skriver man digitala sagor utifrån bilder av olika konstnärer. När eleverna hade skrivit två berättelser på svenska blev nästa uppdrag att skriva en saga på engelska. Sagan skulle ha en tydlig början, mitt och avslut och vara minst fyra sidor lång. Jag gav dem tips på några användbara fraser och uppmanade dem sedan att köra igång. Eleverna blev väldigt sugna på att skriva på engelska och hoppade in i uppgiften med liv och lust! Att skriva på engelska var något som vi inte hade ägnat oss åt särskilt mycket tidigare. Jag gav dem viss vägledning och uppmuntrade dem sedan att skriva som de trodde att det heter och stavas. Vi vuxna fanns med som stöd och besvarade en del frågor om ords betydelse och stavning och sedan löste eleverna uppgiften på lite olika sätt. För somliga, med ett tämligen gott ordförråd, flöt skrivande på bra och några tog ibland hjälp av Googles översättningsverktyg. Fanns ingen vuxen till hands frågade de sina kamrater och skrev sedan som de trodde att det skulle vara. Eleverna blev väldigt nöjda med sina sagor, jag tror att många fick en aha-upplevelse över att de faktiskt kunde knäpa ihop en alldeles egen saga på engelska.

Utdrag ur en elevs saga

“Where the Wild Things Are”

I slutet av april startade vi vårt avslutningsprojekt som var en musikal utifrån boken *Where the Wild Things are* (Maurice Sendak 1963). Under de tre år som vi har undervisat klassen har vi pratat om att göra en musikal tillsammans med parallellklassen. Eftersom vi snart skulle lämna över eleverna till våra kollegor på mellanstadiet var det ”nu eller aldrig”. Vi valde det första alternativet. Vi inledde arbetet med att samla bägge klasserna i Scala, skolans stora torg och den blivande scenen. Där dramatiserade vi lärare sagan medan boken lästes upp och bilderna visades på projektorduken i bakgrunden. Därefter berättade vi för eleverna att detta var startskottet för ett arbete som slutligen skulle bli en musikal där *de* skulle vara huvudpersoner. Det fanns en skepticism bland somliga i gruppen, men deras tvivel lyckades tack och lov inte få fäste. Följande veckor arbetade vi med boken på olika sätt. Först läste vi igenom boken noggrant och pratade om svåra ord så att alla kände sig bekanta med bokens innehåll. Därefter dramatiserade vi boken med sagolik sagolek och barnen fick turas om att vara Max och Vildingar. På grund av den begränsade och lite knappa tiden hade vi inte möjlighet att låta eleverna vara så delaktiga i planeringen som vi hade velat. Vi letade lämpliga sånger i vårt personliga arkiv och på YouTube och gjorde en grovplanering över musikalen. Vi berättade för barnen vilka olika roller som skulle finnas i musikalen och som de fick välja bland. Rollerna som skulle besättas var uppläsare, Max, mamma, vilding, dansare,

bandmedlem och rekvisitaansvarig. De fick göra tre val och därefter fördelade vi de 59 eleverna i lite olika stora grupper. Vi valde ut två sånger som var bekanta för barnen, bytte ut texten på "Where's the Monkey" och tränade även in två nya sånger. De sista två veckorna innan föreställningen arbetade vi mer intensivt med musikalen. Vi övade sångerna flera gånger tillsammans, inledningsvis med text- och bildstöd. Bandet skulle kompa till sången och tränade in några låtar. Uppläsarna tränade på sina meningar, både hemma och på skolan och Max och Vildingarna övade på sina repliker. Dansgruppen improviserade lite innan det slutgiltiga dansen fastställdes och repeterades. Vid sidan av detta producerades masker, öron, horn samt fantastiska kulisser.

Produktion av naglar, hon och öron

Vildingarna

Den 31 maj var det dags för världspremiär av musikalen *Where the Wild Things are* inför en stor skara förväntansfulla föräldrar och syskon. Barnen var lika spända och pirriga som vi vuxna och alla kände att de ville göra sitt allra bästa. Nu följde en halvtimmes föreställning med dramatisering, sång, musik och dans. Alla elever presterade sitt absolut bästa och allt gick fantastiskt bra och vi fick mycket beröm efteråt. Att vi och våra underbara elever, efter bara några få dagars repetitioner, lyckades ro iland en hel musikal på engelska kändes helt fantastiskt! Lika pirriga som vi var innan, lika glada och lyckliga var vi efteråt. Fyra stolta lärare summerade elevernas insats med ett ord: Fantastiskt!

3A och 3B under musikalen *Where the Wild Things are*

Författaren Maurice Sendak, som skrev *Where the Wild Things are* 1963, gick bort den 8 maj, 2012, så föreställningen blev också helt oplanerat, en hyllning till honom.

Utvärdering, analys och reflektion

Utvecklingsarbetet inleddes våren 2011 med att eleverna gjorde en självskattning i ESP, Europeisk språkportfolio. En summering av resultatet visade att många elever ansåg sig ha tämligen goda kunskaper i engelska, både vad gällde att lyssna, tala, prata med andra, läsa och skriva. Detta, trots att vi inte hade läst eller skrivit särskilt mycket. Deras positiva självuppfattning kändes som något bra att bygga vidare på. Samtliga elever tyckte att engelska var roligt och några kände att det var lite svårt. Vi startade arbetet med eleverna under höstterminen 2011, de gick då i årskurs tre. Både elever och föräldrar informerades om utvecklingsarbetet, det kändes viktigt att alla kände till målet med projektet. Ska man nå riktigt långt som elev måste man veta vad som förväntas och vart man är på väg!

Inledningsvis fokuserades arbetet på att lära eleverna en mängd fraser. Om fraser upprepas många gånger och övas i olika sammanhang skapas en säkerhet hos eleverna, om än bara i just dessa fraser och meningar. När eleverna känner sig säkra på ett antal fraser och törs använda dessa, har de en bra grund att bygga vidare på. Vår uppfattning är att det då blir lättare för eleverna att prata vidare spontant.

I samband med utvecklingsarbetet startade också en medveten förändring av vårt eget förhållningssätt kring engelskundervisningen. Under en föreläsning i språkprojektet hösten 2011 pratades det om olika nackdelar med att översätta engelska till svenska, att översättning blockerar de direkta kanalerna för förståelse och att elever med annat modersmål missgynnas. Denna information har vi tagit till oss och den har också förändrat vår undervisning på många sätt. Det går att göra sig förstådd om man talar tydligt, upprepar det man sagt och förtydligar det man säger med kroppsspråk, mimik, bilder etc. Om vi vill få eleverna att prata mer engelska måste vi vara goda förebilder. Vi vet av egen erfarenhet att det går att förstå vad någon säger även om man inte förstår varje enskilt ord. Det är viktigt att vi också förmedlar detta till eleverna. Under hösten 2011 arbetade vi med temat Världen och vi såg bl.a. filmer om barn i olika delar av världen. Till filmerna kunde man välja svenskt eller engelskt tal och vid några tillfällen inledde vi med att se filmen med engelskt tal. Vi stoppade filmen efter 10-15 minuter och eleverna fick berätta vad de hade lärt sig om just det landet. Därefter såg vi hela filmen med svenskt tal. Det var jätteroligt att se barnen koncentrera sig för att förstå en mening eller ett ord. När orden hamnar i ett sammanhang bli förståelsen större.

Samtidigt som vi har uppmuntrat eleverna att prata mer engelska har vi också förändrat vår inställning till att blanda engelska och svenska ord i samtalen. Om en elev får en fråga på engelska och svarar på svenska visar den sin förståelse. Självklart är det bättre att blanda engelskt tal med svenska ord om de rätta engelska orden saknas, än att vara tyst.

Under hela läsåret använde vi olika spel och lekar för att stimulera den muntliga kommunikationen. Även om det inte är några nya verktyg vi har använt så har vi gjort det med en annan medvetenhet och avsikt. Genom att använda fingerdockor eller handdockor blir det lättare att släppa fokus på den egna prestationen. Eleverna glömmer lätt bort vem de pratar med och varför och fokus hamnar istället på de små dockorna. När man spelar spel eller lekar får eleverna möjlighet att befästa olika fraser. Ibland gjorde vi aktiviteter i halvklass, 14-15 elever, och ibland i mindre grupper, med 4-5 elever i varje grupp. Många elever mår bra av att sitta i en liten grupp och törs mer i dessa sammanhang. Samtidigt är det viktigt att också

öva sina färdigheter i ett större sällskap. Under de undervisningstillfällen som vi hade i helklass blev många passiva och bara ett fåtal fick möjlighet att prata. Vi hade som mål att inleda varje dag med en kort stund engelska. Detta blev inte helt lyckat då alltför mycket av den totala samtalstiden låg hos oss lärare. Vi diskuterade hur det skulle kunna förändras, provade olika metoder, men kände oss ändå inte riktigt nöjda med resultatet.

I *Engelska för yngre åldrar* skriver författarna om olika sätt att få in IKT i engelskundervisningen. "Lärare som har kommit igång med använda datorer i undervisningen ser vanligtvis fler fördelar än problem." (*Estling Vannestål & Lundberg, 2010*) Författarna skriver vidare: "Några webbplatser som blivit favorit hos många lärare är brittiska *British Council Learn English – Kids* och amerikanska *Starfall*." På webbplatsen British Council hittade vi många filmer, sånger och sagor som fick plats i vår julkalender och vi har även använt denna fantastiska webbplats efteråt. Estling Vannestål & Lundberg berättar om en klass som skapade egna bildberättelser och skrev olika typer av texter och sagor. Då vi arbetar med elever som har en förhållandevis hög datorkunskap kändes det viktigt och roligt att integrera IKT i projektet. Förutom strömmande film från olika webbplatser ville vi att eleverna skulle få skriva egna texter på datorn och eftersom Storybird var bekant för eleverna och tiden var begränsad, föll valet på denna. Vi vill i framtiden prova fler av de länktips som författarna ger.

En aktivitet som var rolig och uppskattad var måltiderna då vi pratade engelska. Detta har gett positiva ringar på vattnet, bl.a. har barn och föräldrar berättat om spontana engelska samtal och flera elever har frågat om vi inte kan göra det igen. Genom aktiviteten blev det för de flesta lite mer prestigelöst att samtala på engelska. De summerade kommentarerna var överlag positiva. (Se bilaga 3) För många föräldrar kändes det nog ovanligt och lite genant att prata engelska runt middagsbordet. En del barn blev också onödigt osäkra och tystlåtna på grund av äldre syskon. Läxan kändes viktig och värdefull för att få föräldrarna medvetna och mer delaktiga. En förälder kommenterade läxan så här: "Övning ger färdighet, sen gäller det att våga förstås." Med dessa ord satte hon pricken över i, för engelska handlar ju mycket om att just våga.

Arbetet med musikalen genomfördes under några intensiva veckor under april-maj 2012. Genom arbetet fördjupade eleverna sina kunskaper i engelska på ett lekfullt sätt och musikalarbetet innehöll många delar av det centrala innehållet i LGR 11, t.ex:

Kommunikationens innehåll

- Ämnesområden som är välbekanta för eleverna.
- Intressen, personer och platser.
- Vardagsliv och levnadssätt i olika sammanhang och områden där engelska används.

Lyssna och läsa – reception

- Tydligt talad engelska och texter från olika medier.
- Olika former av enkla samtal och dialoger.
- Filmer och dramatiserade berättelser för barn.
- Sånger, ramsor, dikter och sagor.
- Ord och fraser i närmiljön, till exempel på skyltar, i reklam och andra enkla texter.

Tala, skriva och samtala – produktion och interaktion

- Sånger, ramsor och dramatiseringar

(*Skolverket, LGR 11, sid 31*)

Det var otroligt roligt att se hur lärarik hela processen kring musikalen har varit.

Eleverna har verkligen utvecklats och har lärt sig mycket, det har vi uppmärksammat genom observationer, men också genom elevernas egna utvärderingar.

Eleverna utvärderade arbetet med musikalen utifrån dessa tre frågor:

1. Vad var roligt? (Varför?)
2. Vad var svårt? (Varför?)
3. Vad har du lärt dig?

En summering av utvärderingarna visar att alla 29 eleverna tyckte att arbetet med musikalen var roligt, alla var oerhört nöjda och samtliga kände att de hade lärt sig mycket under processen. Vi lärare kan också se de stora och små framsteg som alla har gjort. Några elever som varit ganska tystlåtna under engelsklektioner vågade mycket mer under musikalarbetet. Anledningarna till detta kan vara flera, bl.a. övade de många gånger på repliker, texter och sånger så att de kände sig säkra på dessa, men det kan också bero på att eleverna under musikalen fick ikläda sig en roll som gjorde att det blev lättare att slappna av och släppa loss. Sammanställning av kommentarer, se bilaga 4.

Under maj 2012 gjordes en ny självskattning i Europeisk språkportfolio, ESP. Eftersom många elever terminen innan tyckte att de hade goda kunskaper i engelska såg vi fram emot att läsa vad de ansåg om sina kunskaper nu, ett år senare. Vid en jämförelse tycker en del elever att de behärskar vissa moment sämre idag än vid fjolårets självskattning. Jag tror inte att årets självskattning misstämmer, däremot tror jag att de aktuella eleverna har insett att de faktiskt inte är helt fullärda. En anledning till detta är att de har mött engelska varje dag och att den talade engelskan har kommit från olika medier som ibland kan vara svår att förstå. Vi lärare har inte översatt det vi har sagt, utan eleverna har fått bygga sin förståelse på att lyssna på vad vi säger samt tyda vår mimik och vårt kroppsspråk. I takt med att kunskapen om något ökar, desto mer ökar också medvetenheten om de bitar som faktiskt saknas, att det finns mer att lära. Detta gäller både barn och vuxna.

Vi väljer att göra en jämförelse bland de elever som har utvecklats mycket, men som också har uppmärksammat sina framsteg. En stor del av klassens elever ingår i denna grupp. Många elever som i maj 2011 målade de flesta molnen röda (=jag kan det lite) eller blå (=jag kan det ganska bra) målade i princip alla moln gröna (=jag kan det bra) i maj 2012. En framgångsfaktor är förstås all tid som vi har lagt ner på engelskan och den medvetenheten som har genomsyrat undervisningen, men också att vi har gjort eleverna medvetna om och ansvariga för sitt eget lärande. Framför allt syns framstegen under rubrikerna *Lyssna*, *Tala* och *Prata med andra*, av vilka de två sistnämnda har varit det som vi har haft i fokus under utvecklingsarbetet. Att eleverna känner att de behärskar dessa delar mycket bättre, gör oss extra nöjda och glada, då vi också har sett deras framsteg. Extra roligt är det när eleverna i ESP kan berätta fritt om fler saker som de kan lyssna, tala och prata med andra, läsa respektive skriva. Mängder av engelska böcker, från skolbiblioteket och från skolbiblioteksservice, har fyllt klassrummet under projektiden. Eleverna har under både skol- och fritidstid läst böckerna flitigt, något som både uppmuntrats och uppskattats av oss lärare och många är de ord som eleverna har lärt sig känna igen i skrift.

Som komplement till ESP fick eleverna besvara några frågor. På frågan: *Berätta vad du tycker om engelska*, skriver en flicka: "Det är intressant och roligt att lära sig." På frågan: *Vad kan du nu, på engelska, som du inte kunde för ett år sedan?* svarar hon: "Förstår mycket mer. Lärt mig att prata mer och räkna till 50 på engelska." För ett år sedan skrev samma flicka: "Jag tycker att engelska är kul men lite svårt." Fler svar på frågan *Vad kan du nu, på engelska, som*

du inte kunde för ett år sedan?: Har lärt mig många nya ord./ Mer om djur och namn på olika saker./ Prata lite mer flytande./ Ganska många ord t.ex. you, me, bear, going./ Jag kan säga Hello can you give me my food./ Jag kan skriva på engelska och läsa engelska och prata engelska./ Fråga vad klockan är. Mer årstider, bokstäver i alfabetet./ Jag har lärt mig mycket mer om alfabetet, årstiderna, månaderna. Jag har lärt mig säga några saker som står på frukostbordet./ Dagarna, kroppsdelarna, månaderna och prata vid maten./ Jag kan jättemycket sen ett år sedan./ Jag har lärt mig skriva en saga på engelska./ Jag kan läsa mycket engelska! En pojke som redan för ett år sedan hade tämligen goda kunskaper i engelska skrev då: Jag tycker att engelska är lätt. Jag tycker det är kul att prata engelska. I maj 2012 svarar han följande på frågan: *Berätta vad du tycker om engelska* "It is easy to speak english." *Vad kan du nu, på engelska, som du inte kunde för ett år sedan?* "I can some more words and what they mean." Att en elev som han, som besitter ett stort ordförråd och är bra på att uttrycka sig muntligt väljer att besvara en fråga på engelska är så härligt och inte på något sätt konstigt. Många elever delar hans uppfattning, vilket visar sig i de tre avslutande frågorna i utvärderingen:

- Är det lätt eller svårt att förstå vad fröken säger?
- Är det lätt eller svårt att kunna prata engelska?
- Är det lätt eller svårt att våga prata engelska?

Eleverna skulle på en linje mellan *Lätt–Svårt* göra ett kryss så att det stämde med vad de tyckte om frågan. En enkel summering visar att nästan samtliga elever besvarade frågorna med lätt eller ganska lätt. Endast ett mindre antal svar hamnade i närheten av svårt. Framför allt var det roligt att se att nästan alla tycker att det är lätt eller ganska lätt att våga prata engelska! Det känns som om vi har kommit en bra bit på väg mot vår vision: *Att ge eleverna bättre självförtroende att våga kommunicera på engelska.*

I samband med utvecklingssamtalen gör eleverna en skattning i olika ämnen och markerar svaren med en mun; en sur, rak, glad eller jätteglad mun. Påståendena som ska besvaras är:

- Ämnet är intressant
- Jag anstränger mig och gör mitt bästa
- Jag förstår det vi arbetar med
- Så här tycker jag att jag lyckas i ämnet.

Vi ville se hur elevernas upplevelse av ämnet engelska är och om det har förändrats under de tre senaste terminerna, därför gjorde vi en liten djupdykning bland munnarna. Under tidigare terminer har det visat sig att de flesta tycker att engelska är intressant och de fyra frågorna har haft flertalet glada/jättegglada munnar. I den sista skattningen var *alla* elevers munnar jättegglada eller glada. Vi väljer att göra en jämförelse hos två pojkar som har haft ett litet motstånd mot engelska och tyckt att det har varit lite svårt. "Kan du översätta?" har den ena pojken sagt många gånger. Framför allt tycks hans intresse ha vuxit och hans munnar har förändrats från ht-11 ☹ till ☺ vt-12. Tydligt har vi lyckats fånga hans intresse för ämnet! Den andra pojken gjorde en skattning för ett år sedan som hade dessa munnar: ☺ ☺ ☹ ☹. En termin senare hade de raka munnarna blivit glada och denna vår hade han tre jättegglada munnar och en glad mun. Den glada munnen handlade om hans förståelse. Att summera de framsteg som eleverna har gjort i engelska är helt fantastiskt, men att också känna att deras intresse för ämnet har ökat är en skön bekräftelse på att vi har haft rätt inriktning på vårt utvecklingsarbete.

Parallellt med detta utvecklingsarbete har ett implementeringsarbete till LGR 11 skett på skolan. Att sätta sig in i den nya läroplanen, med syftestext och centralt innehåll, hade inte kunnat göras på något bättre sätt. ”Undervisningen i ämnet engelska ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i engelska språket och kunskaper om områden och sammanhang där engelska används samt tilltro till sin förmåga att använda språket i olika situationer och för skilda syften.” (Skolverket, LGR 11, sid 30) Vi känner att vi, med vår frågeställning och vårt utvecklingsarbete har kommit en bra bit på väg. Att delta i ett utvecklingsarbete som detta tillsammans med kollegor från samma arbetsplats har varit oerhört givande. Då det har funnits andra med samma utveckling i fokus har vi inspirerat och peppat varandra, man dras helt enkelt med av varandra. En eftermiddag under våren 2012 är jag på väg att lämna 2A´s klassrum efter ett arbetspass. Jag och Maria, som vanligtvis huserar i klassrummet och gjorde en del praktiska saker under lektionen, börjar prata, dels om det jag hade gjort med elevgruppen med också om andra framgångsrika saker som vi har gjort med våra elever. Det var ett kort, men väldigt givande erfarenhetsutbyte som förmodligen aldrig hade skett om vi inte hade deltagit i samma utvecklingsarbete. Jag skulle önska att denna form av erfarenhetsutbyte hade en givens plats under en arbetsvecka och inte enbart skedde under luncher eller vid andra spontana möten. Tillsammans har vi så mycket kunskap som vi kan förmedla till varandra.

Avslutningsvis vill vi kortfattat utvärdera vår frågeställning: *Kan vi ge eleverna bättre självförtroende att våga kommunicera på engelska genom att ha ett engelskpass varje dag, genom att använda målspråket och genom att ge eleverna mycket talutrymme under arbetspassen?* Efter två terminers intensivt utvecklingsarbete som skett både i tanke och i handling, har vi undersökt hur lyckosamma olika arbetssätt och metoder är på vägen mot vår vision: *Vår vision är att ge eleverna bättre självförtroende att våga kommunicera på engelska.* Genom att medvetet arbeta med samtal, spel, lekar, litteratur, drama, sånger och filmer med vår frågeställning i fokus har vi ökat elevernas talutrymme och självförtroende, men den stora förändringen skedde genom det intensiva musikalarbetet då texter, sånger och repliker skedde på engelska. Under arbetets gång har det även skett en personlig utveckling som har lett till att vi inte bara har förändrat vår undervisning i engelska, utan också vår inställning till ämnet. Våra positiva erfarenheter och vår glädje att få undervisa i engelska hoppas vi kunna sprida vidare till blivande klasser.

Framåtblick

Att forska i sin egen praktik är oerhört lärorikt och något som alla pedagoger borde göra då och då. Att ta ett steg åt sidan och reflektera över sin undervisning och det som sker i klassrummet är nog den mest utvecklande fortbildning man kan ägna sig åt, särskilt när aktionsforskningen sker under några terminer och engagerar flera i kollegiet. När vi summerar de tre senaste terminerna gör vi det med nyvunnen kunskap och en vilja att driva utvecklingen framåt på hela skolan. Förhoppningsvis får vi möjlighet att berätta om våra erfarenheter för kollegiet och därigenom vara en motor och inspirationskälla för en vidare utveckling på skolan. I utdrag ur *Läroplan för grundskola, förskoleklass och fritidshemmet 2011* lyfter man fram vikten av att ge eleverna möjligheter att utveckla sin kommunikativa förmåga:

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla en allsidig kommunikativ förmåga. Denna förmåga innebär att förstå talad och skriven engelska, att kunna formulera sig och samspela med andra i tal och skrift och att kunna anpassa sitt språk till olika situationer, syften och mottagare. I den kommunikativa förmågan ingår även språklig säkerhet och att kunna använda olika strategier för att stödja kommunikationen och lösa problem när språkkunskaperna inte räcker till. (Skolverket, LGR 11, sid 30)

Om vi i klassrummet lyckas skapa en trygg miljö med ett positivt klimat där man törs prova sig fram och våga misslyckas har vi kommit en bra bit på vägen.

Referenser

Estling Vannestål, Maria och Lundberg, Gun (2010) *Engelska för yngre åldrar*. Lund: Studentlitteratur

Rosen, Michael (1989) *We're Going on a Bear Hunt*

Sendak, Maurice (1963) *Where the Wild Things are*

Skolverket (2011) *Läroplan för grundskola, förskoleklass och fritidshemmet 2011*. Stockholm: Fritzes.

Webbsidor:

Europeisk språkportfolio, ESP 6-11 år	(www.skolverket.se)
Utbildningsradion	(ur.se)
Mediacenter	(regionvasterbotten.se/mediacenter)
YouTube	(youtube.com)
British Council	(learnenglishkids.britishcouncil.org)

Do you like the lunch?

Yes I do. / No I don't.

Food Eat

Fork, knife, spoon

Carrots

Corn

Cabbage salad

What do you drink?

I drink milk/ water.

Tuesday

Pancakes, jam

Wednesday

Fish, potatoes

Thursday

Chicken, rice

Friday

Ham and cheese sause, pasta

Yesterday

Tomorrow

Läxa v.18: Muntligt samtal på engelska

Som en del i vårt engelskaprojekt får eleverna en läxa i engelska denna vecka. Vår projektidé, som vi har nämnt tidigare, handlar om att öka elevernas vilja att våga prata engelska och att tro på sin förmåga. Under luncherna denna vecka har vi samtalat på engelska, blandat med svenska ord då ordförrådet inte har räckt till. Det har varit jätteroligt, även om det har varit lite svårt. Veckans läxa blir en fortsättning på detta.

Under de kommande dagarna ska ni under en valfri måltid prata engelska. Vuxna och syskon pratar utifrån sin förmåga, kanske kan småsyskon lära sig ett eller annat engelskt ord. Det kan vara en frukost, lunch eller middag, men jag vill att samtalet pågår under ca 30 minuter.

Skriv en kort kommentar hur det gick:

Kommentarer från föräldrar och två farmödrar ang. läxan:

”H vill att vi ska prata och berätta vad saker heter. Han pratar inte så mycket själv, men han brukar sjunga sångerna.”

”Vi har väl lyckats så där. T säger att hon har pratat mycket hos sin mamma. Hos mig har det blivit ca 2x10 minuter, men det var underhållande minuter.”

”Det gick bra, fast det var ganska svårt.”

”Samtalet förs lite stapplande på svengelska. Kul!”

”I helgen hade vi besök av en kompis som bott i England. Vi pratade enkelt och tydligt med T. Det var framför allt roligt att testa något nytt vid middagsbordet.”

”Vi tycker att det har gått bra. En del ord var svåra att komma på vad de heter på engelska, men det har alltid varit någon av oss i familjen som har kunnat ordet. Vi har alla fått lära oss nya ord. A har varit så duktig.”

”W förstår vad vi säger och svarar med få ord tillbaka. Han provade även att ställa frågor.”

”Svårt med småsyskon så vi åkte till ICA Maxi och pratade engelska istället. A försökte så gott det gick. Hon har för litet ordförråd.”

”Det var roligt att höra hur mycket som A kunde säga.”

”Det gick så där. Z har bestämt sig för att det är svårt och tråkigt.”

”Vi tyckte att det var en rolig uppgift/läxa. S var duktig och försökte och det blev en del svengelska. ☺ ”

”Vi har pratat vid frukost. A vill inte säga så mycket.”

”Vi samtalade i samband med middag och kvällsfika. J pratade bra och visade intresse av att lära sig nya ord. Ett trevligt samtal på engelska med min son!”

”Vi har pratat vid middagar där vi har talat om maten vi äter, vi har bett varandra skicka mjölken osv. Vi har även pratat om andra ämnen såsom fotboll och vad som ska göras under dagen. Samtalen har gått mycket bra. O har försökt tala engelska och fyllt på med svenska där ord saknats/glömts. Jag är väldigt imponerad över hans förståelse, men även hans uttal. Det har varit väldigt trevligt.”

”Det gick bra, men ibland fick vi peka för att förstå varandra.”

”Vi har pratat engelska en stund varje dag. Det är lättare att förstå än att prata själv.”

”Något ovan, men det gick bra.”

”Det gick bara bra!”

”Gick ganska bra även om vi var tvungna att använda svenska ord också.”

”E är bra på att förstå engelska och försöker prata också.”

”Det gick bra fast det var ganska svårt. Vi pratade om vad vi åt och drack och hur det smakade. Vi pratade också om olika färger i maten, som röda tomater.”

”Vi pratade engelska under en lunch och det gick ganska bra. L sa inte så mycket till en början, men sen vågade han mera. Han förstår allt vi säger och hänger med bra. Övning ger färdighet, sen gäller det att våga förstås. ☺”

Utvärdering av musikalen

Fråga 1, Vad var roligt?

Musikalen var rolig för att vi lärde oss mer engelska sånger.

Jag tyckte att allt var roligt, speciellt bandet.

Det var roligt att många tittade på.

Prata engelska, läsa upp meningar, dansa.

Vara vilding, ha en mask, dansa, sjunga, prata.

Jag tyckte att musikalen var rolig och spännande för att det var så många människor där. Det var roligt att lära känna 3B bättre.

Musikalen var jättekul att framföra! Allt var jättekul! Men det roligaste var nog att dansa för jag är en riktig dansmänniska.

Det var roligt. Att dansa rumpdansen var lite spännande när vi inte hade tränat så mycket på det, man trodde att det skulle gå bra, men det gick så galant.

Fråga 2, Vad var svårt?

Det var svårt att ställa upp i kören för det var så många.

Det var svårt att lära sig sångerna.

Det var svårt att göra något fel för jag tyckte det var lätt när man hade tränat. Allt var lätt när man hade tränat.

Det var svårt att komma ihåg låtarna.

Det som var svårt var att komma in i rätt tid.

Det var svårt att dansa och vända skärmarna.

Det var lite svårt att komma ihåg allt.

Det var ganska svårt att ha mask på sig, men när man hade tränat lite så var det enkelt.

Det svåra var att läsa ordet "wild thing" för jag trodde det var "fing". Det var svårt att läsa inför stor publik på engelska.

Fråga 3, Vad har du lärt dig?

Prata mer engelska. Göra Max öron. Jag törs mer!

Jag har lärt mig många låtar.

Jag lärde mig spela massor av låtar.

Jag har lärt mig nya melodier på engelska.

Jag har lärt mig prata mer engelska.

Jag har lärt mig några nya ord på engelska.

Jag har lärt mig fler ord.

Jag har lärt mig att dansa en dans.

Nya ord, nya sånger, våga prata mer engelska.

Jag har lärt mig att förstå och prata engelska.

Några nya sånger. Att slappna av och ha det kul.

Jag har lärt mig hur man gör en musikal.

Jag har lärt mig att spela trummor och keyboard. Jag lärde mig nya sånger.

Jag har lärt mig mer engelska.

Jag har lärt mig nya ord på engelska.

Prata mer engelska, nya sånger.

Jag har lärt mig dansa en ny dans och nya låtar.

Jag lärde mig att tro på mig själv.

Kan dramaövningar hjälpa mina elever att vilja och våga prata engelska?

Sandra Näslund, Strandenskolan, Dorotea

Nulägesbeskrivning

Strandenskolan har ca.240 elever från förskoleklass till årskurs nio. Jag utbildade mig till tidigarelärare med inriktning språk och kultur och blev klar hösten 2008. Språk har alltid varit ett av mina intressen och jag har läst mycket engelska genom mina skolår. Jag har jobbat med samma klass sedan jag började på Strandenskolan och därmed följt min klass från årskurs två till och med årskurs fem.

Kunskaperna i engelska är väldigt varierade i min klass. Många elever är mycket duktiga och både pratar och skriver engelska relativt flytande. Dessa elever har ett stort ordförråd och är inte rädda för att använda sin engelska i olika sammanhang. Andra elever har däremot ett mycket svagt ordförråd i engelska och känns väldigt osäkra när de ska prata och skriva på engelska. Sen har jag förstås en del elever som ligger mitt emellan dessa nivåer. Ett stort problem som jag ser det har varit att få eleverna att våga prata engelska. De är så rädda för att säga fel och drar sig för att prata. Att prata engelska är mycket viktigt för utvecklandet av den kommunikativa förmågan och därför ville jag gärna hitta en väg för att de skulle våga prata engelska. När språkprojektet startade våren 2011 fick jag därför en idé om att använda teater som strategi för att få eleverna att våga och vilja prata engelska.

Min forskningsfråga

I det centrala innehållet i kursplanen i engelska för åk 4-6 står det under rubriken *Lyssna och läsa-reception* att eleverna ska möta filmer och dramatiserade berättelser för barn och unga samt sånger, sagor och dikter. Ett av kunskapskraven i åk 6 är att eleven ska kunna välja texter och talat språk av enkel karaktär och från olika medier samt med viss relevans använda det valda materialet i sin egen produktion och interaktion. De ska även i muntliga och skriftliga framställningar av olika slag kunna formulera sig enkelt och begripligt med fraser och meningar. (Skolverket 2011) Kommunikation är en central del i kunskapskraven och jag har känt att det är just där som många elever jag mött brister. De har av olika anledningar inte velat prata engelska. Kanske på grund av att de inte vågar, att de är rädda att göra fel eller för att de är rädda för vad andra ska tycka.

I boken *Engelska för yngre åldrar* läste jag om möjligheterna att arbeta med drama i engelska. Författarna skriver att dramaövningar är kreativa till sin natur och därför ger utrymme för elevernas fantasi och leklust. Drama kräver samarbete och är en rolig och motiverande metod. De beskriver även hur drama är ett mycket bra sätt att träna ordförrådet. (Estling Vannestål & Lundberg 2010)

Jag har själv alltid tyckt om teater och spelat mycket teater när jag var yngre. En kollega till mig har använt mycket drama i sin undervisning och ser att det ger en bra effekt på elevernas självförtroende och deras kunskaper. Allt detta sammantaget fick mig att vilja forska om hur man kan använda drama i klassrummet. Min forskningsfråga blev därför följande:

Kan dramaövningar hjälpa mina elever att vilja och våga prata engelska?

Forskningsverktyg

Jag gjorde en enkät som eleverna fick svara på innan vi startade med vårt dramaarbete samt en enkät efter att arbetet i klassen var avslutat. Jag har även använt mig av observationer genom att jag observerat både elevernas samarbete med varandra och deras träning inför

teaterföreställningarna samt hur de har arbetat under alla dramaövningar m.m. Jag har fört en loggbok där jag skrivit ner mina iakttagelser och tankar under dagarna och jag har även fotat och filmat eleverna under vårt arbete med projektet.

Tidsperspektiv

Jag valde att genomföra mitt projekt under 20 veckor. Jag använde de flesta av veckornas engelsklektioner till detta projekt, vilket utgjorde totalt ca 120 min i veckan. Vecka 38-40 arbetade vi med dialoger, vecka 41-42 arbetade vi med dockteater, vecka 43 med dramaövningar och vecka 45-50 arbetade vi med teater.

Elevers delaktighet

Jag informerade eleverna redan första veckan om projektet och berättade om de nya kursplanerna samt visade upp den nya läroplanen (Skolverket 2011) och läste för eleverna vad det är tänkt att de ska lära sig. Jag betonade att det är kommunikation vi ska koncentrera oss på detta läsår. I den nya läroplanen fokuserar man inte på grammatik och stavning utan vårt mål med undervisningen är att de ska kunna prata och göra sig förstådda samt att de ska förstå när andra pratar. Jag berättade om att vi skulle prata väldigt mycket engelska under detta läsår och inte jobba så mycket i böckerna. De flesta eleverna tyckte att det skulle bli spännande att jobba med teater och ville starta direkt medan en del var lite mer tveksamma och sa att det skulle bli svårt att prata engelska och att de "inte skulle fatta någonting" när de andra pratade engelska. Under andra veckan av höstterminen hade jag ett föräldramöte där jag informerade föräldrarna om projektet samt frågade om lov att fota och filma deras barn för att använda i projektet. Föräldrarnas reaktioner var positiva. Jag informerade mina kollegor och vår rektor på en konferens och de tyckte att projektet lät intressant.

Genomförandet

Augusti/September: Information om de nya kursplanerna och vilka förmågor som eleverna förväntas utveckla. Betoningen ska ligga på kommunikation under detta läsår och målet är eleverna ska kunna prata och göra sig förstådda samt förstå när andra pratar. Jag som lärare kommer enbart att prata engelska under lektionerna. Några elevkommentarer var att "då kommer vi inte fatta någonting". Jag berättar att i början kanske ni förstår en del, om någon månad förstår ni lite till och sen kommer ni att förstå mer och mer. Jag säger även att de gärna får hjälpa varandra eller ta hjälp av mig eller klassens resurs. Tanken om att jobba med drama introduceras och många verkar intresserade medan andra skruvar på sig i stolarna. Resten av lektionen får de jobba två och två tillsammans med dialoger på engelska för att öva uttal. För vissa går det jättebra. De som har lite svårt med läsning går det lite trögare för och de tycker att en del ord är svåra att uttala. De hjälper varandra i paren när den ena vet hur ord låter och inte den andra.

Jag pratar sedan engelska på lektionerna och eleverna verkar förstå det mesta. En del listar ut vad jag menar genom att titta efter vad kompisarna gör. Vi jobbar med Reading English (Aastad, 2008) där vi först lyssnar på en text på engelska och sedan läser den tillsammans med rösten på cd-skivan och slutligen läser vi den tillsammans i klassen. Jag frågar om vissa svåra ord exempelvis wollen socks och frying pan, och ställer även frågor utifrån texten t.ex. : Where does grandmother live? Where does Charlotte live? Jag försöker dock undvika att översätta texten. Vi läser sen den lite knasiga dikten Ladybird, ladybird. En kille tycker att den är så rolig att han vill översätta den för de andra i klassen vilket han naturligtvis får.

*Ladybird, Ladybird,
Fly away home,
Your house is on fire
And your children are gone
All except one
And that's little Ann
And she has crept under the frying pan*

Jag avslutar lektionen med att på engelska be eleverna lägga undan böckerna och ställa upp stolarna. Alla förstår instruktionen och följer den.

September-November: Vi tittar på filmatiseringar av kända sagor via Mediacenter. Serien heter "Once upon a time" och innehåller bland annat; Little Red riding hood, The Princess and the Pea, The three Billy Goats Gruff, Sleeping Beauty och Snow White.

Oktober: Eleverna får välja en dialog som vi tidigare jobbat med att dramatisera med hjälp av dockteater. Dialogerna är tagna ifrån från boken Reading English (Aastad, 2008). Jag parar ihop de elever som jag tror kan jobba bra tillsammans. De arbetar sedan i ca.1-2 veckor med att tillverka dockor, bakgrunder till teatern och en skärm där dockteatern ska utspelas. De tränar sedan på sina dockteaterföreställningar och har full frihet att lägga till egna repliker eller ändra i texten om de vill.

Förberedelserna inför dockteatern är i full gång. Här tillverkar eleverna själva scenen till dockteatern.

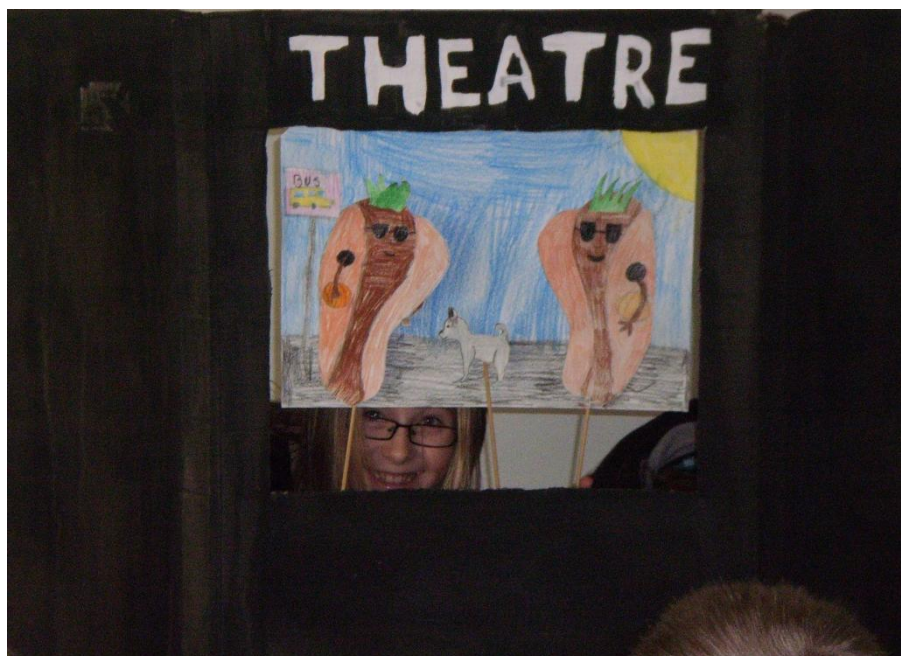

Många vill hjälpa till att måla "The Theatre"

Stolta elever som snart är klara med scen, bakgrund och dockor till dockteatern.

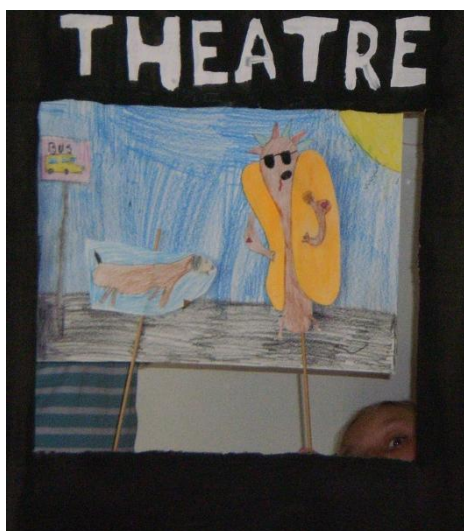
Eleverna har tränat och nu är det dags för föreställning. Vi sätter oss på rad framför scenen och de turas om att framföra sina dockteaterstycken. Det går bra för dem och även de som är lite osäkra gör sitt bästa. En elev som inte tycker om att prata engelska pratar väldigt tyst men gör sitt bästa och framför replikerna ändå. Eleverna är nöjda efter sina framföranden och berömmar varandras föreställningar.

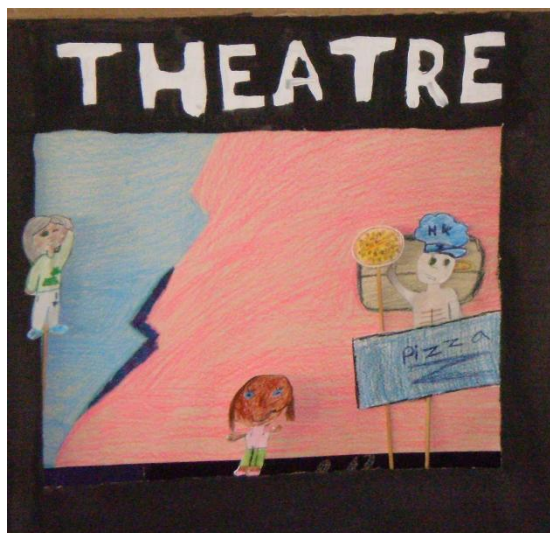
Första föreställningen "At a Bus Station"

Ordering a Pizza

Korven måste ha en tuppkam!

Pizzabagaren ska ha tvättbräda.

The Hot dog and the dog

Oktober/November: Vi arbetar med dramaövningar på engelska för att slappna av, öka självsäkerheten och försöka att glömma att det kan kännas pinsamt att uppträda inför varandra. Vi börjar med att göra en övning där eleverna jobbar i par. De ska ha en tändsticka mellan sina pekfinger och sedan gå runt i rummet utan att tappa denna. Detta kräver samarbete och koncentration. Eleverna tycker det är roligt och samarbetar bra. De fortsätter sedan att jobba parvis men ska nu låtsas att de har en osynlig boll som de bär mellan sig. De får själva bestämma hur stor eller liten bollen är och hur de ska bära den. De har både stora och små osynliga bollar, en del är jättetunga och en del tappar sin boll emellanåt, eller kommer på att det är en studsboll.

Till nästa dramaövning delas de in i grupper där de är 5 i en grupp och 6 i den andra gruppen. Två i varje grupp är skulptörer och de andra är lera. De ska sedan skulptera fram en staty som visar en känsla. Den ena gruppen ska gestalta överlycklig medan den andra ska gestalta supersur. De ska sedan gissa vad den andra gruppen gestaltat för känsla. Övningen går bra och de kan gissa sig fram till känslorna. Eleverna tyckte att det var jättekul och ville göra mer, alla ville prova att vara skulptörer.

Dramaövning där åskådarna ska gissa vilka känslor de försöker gestalta.

November: Jag har delat in eleverna i två grupper. Den ena gruppen får teaterpjäsen *Goldilocks and the three bears* medan den andra gruppen får *The big bad wolf*. Alla är entusiastiska och ser fram emot att spela upp pjäserna men först börjar ett långt och noggrant arbete med kulisser, rekvisita och kostymer. De samarbetar bra tillsammans och hjälps åt att skapa både *a house of straw*, *pig snouts*, *porridge plates*, *bears' ears* etc. Tillverkningen av alla saker tar lång tid och sedan börjar själva teaterträningen. Eleverna läser replikerna om och om igen. Jag sitter med i grupperna och går igenom replikerna för att träna uttal med dem. Även träningen tar tid och det måste den få göra så att alla ska få känna sig säkra på sin roll och våga ta för sig på scenen. Några väljer att ta hem sina repliker och träna extra med föräldrarna.

December: Så är den stora dagen här när vi ska framföra pjäserna för varandra. Eleverna är nervösa och det pirrar av förväntning i dem. De skriver teaterns titel på vita tavlan och presenterar sedan alla aktörer i teatern. De har en berättare som läser pjäsens handling varvat med repliker från skådespelarna. Eleverna spelar med inlevelse och gör verkligen sitt bästa. Alla är med och alla pratar engelska, det märks att de övat mycket. Efter att båda grupperna framfört sina teatrar är alla glada och nöjda med sina insatser och jag tror att de är stolta över

att ha vågat stå på scen och prata engelska inför resten av klassen. Jag frågar om de vill spela upp sina pjäser för någon annan klass men det vill de inte. Jag är glad och stolt över att de vågat spela upp pjäserna för varandra med tanke på hur försiktiga de varit tidigare.

The big bad wolf knacker på hos grisen i halmhuset

Gänget i "Goldilocks" är redo

The three bears find Goldilocks sleeping in little bear`s bed!

Januari: I mitten av januari låter jag eleverna svara på en enkät för att se vad de tycker om arbetet vi gjort under höstterminen. Jag jämför sedan denna med den första enkäten för att se om attityden inför att prata engelska har ändrats något. I mina observationer tycker jag att eleverna har växt och blivit allt modigare och fått lättare för att prata engelska.

Utvärdering och analys

Som lärare är jag mycket nöjd med resultatet och känner att jag skulle kunna tänka mig att arbeta på detta sätt igen. En av anledningarna till att det blev så bra var nog elevernas positiva inställning till projektet. De har samarbetat bra med varandra och de har sett fram emot dessa lektioner. I den enkät jag genomförde i april 2011 för att se hur eleverna kände inför ämnet engelska, varför man ska kunna engelska, samt hur de kände inför att prata engelska inför andra, kunde jag se att de tyckte att ämnet engelska var: ”sådär”, ”jobbigt ibland men roligt ibland”, ”bra”, ”inte så kul”, ”Det är tråkigt”, ”Det är jättekul”. Känslorna inför ämnet engelska var alltså rätt varierade. Många elever tyckte att det gick rätt så bra att prata engelska men några elever tyckte inte om att prata engelska inför andra. Alla var överens om att man hade störst användning av engelska när man reste utomlands. Eleverna tyckte inte om sin lärobok i engelska, de tyckte att den var svår och tråkig. De tyckte däremot om att spela engelska spel. Nio elever av tolv tyckte att engelskan varken var för svår eller för lätt utan lagom. Tio av tolv tyckte att de lärde sig något på engelsklektionerna, En elev svarade inte och en elev tyckte att han inte lärde sig något eftersom det var för lätt. Eleverna ville gärna spela mer spel på engelskan, någon ville prata mer, någon annan ville läsa mer, någon ville lära sig om djur och någon hade en idé om hur man kunde lära sig nya ord.

Enligt enkät nummer två är känslan inför engelska rätt lika som i den första utvärderingen, Några tycker det är roligt medan några tycker det är jobbigt och tråkigt, en del tycker att det roligt ibland och tråkigt ibland. På frågan om vad som är roligast att arbeta med har väldigt många svarat att göra teater och att prata. Det tråkigaste är fortfarande att jobba i läroboken. På frågan om hur det känns att prata engelska svarar sju elever att det känns roligt och bra, två tycker att det inte känns bra och är svårt, två tycker att det är kul att prata engelska hemma men inte i skolan, en tycker att det känns ”sådär”. Tre stycken tycker att det känns lättare att prata engelska efter att vi jobbat med teater, en tycker att det känns lite lättare. Ungefär hälften av eleverna var positiva till arbetet med ”Reading English” och dockteatern medan andra hälften var mer negativa. Ungefär samma gällde för dramaövningarna. När det gällde teatrarna tyckte nio elever att det var roligt, en tyckte att det var tråkigt för att hon inte fått jobba i samma grupp som sina kompisar och två tyckte inte att det var kul. På frågan om de skulle vilja jobba med teater på engelskan igen svarar åtta stycken ja, en svarar att hon/han kanske vill det, en vill jobba mer med dramaövningar, en svarar nej och en svarar ”nej eller kanske”.

Utifrån enkäterna känner jag att projektet blev lyckat eftersom de flesta var positiva till arbetet med teater, flera kände att det blivit lättare att prata engelska efter vårt projekt och många ville jobba med teater igen.

Reflektion

Sammanfattningsvis tycker jag att arbetet med teater på engelsklektionerna har gått väldigt bra. Eleverna har i huvudsak varit positiva, alla har varit med och gjort sitt bästa och de har varit nöjda efter sina framföranden. Jag kan förstå att inte alla elever är enbart positiva till

detta arbete eftersom vissa inte tycker om att spela teater och vissa har svårt att prata inför andra. Jag känner att detta är något jag skulle ha velat arbeta med under en längre tid och kommer troligen att göra det i framtida klasser. Jag kan se vad dramaövningarna och teatern gör för elevernas självförtroende samt vad repetitionerna gör för deras förmåga att prata engelska både vad gäller uttal och ordförråd.

Framåtblick

Inför hösten kommer jag att få en ny klass. Denna klass har tidigare spelat teater med sin förre lärare i historia. Jag kommer absolut att ta med mig mina erfarenheter från detta projekt till denna klass och fortsätta att jobba med teater i engelska.

Källförteckning:

Aastad Ellen Kristin (2008). *Reading English*. Adastra Läromedel AB

Elg Marita. *Goldilocks and the three bears*. Engelbrektskolan, Borås, www.lektion.se

Elg Marita. *The Three Little Pigs*. Engelbrektskolan, Borås – www.lektion.se

Estling Vannestål & Lundberg (red.) (2010). *Engelska för yngre åldrar*, Studentlitteratur

Dramaövningar: http://www.abelli.se/teaterkurs/default.asp?opt=drama_improvisation

Skolverket. (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. Stockholm: Fritzes.

Goldilocks and the Three Bears - Playscript

Narrator
Goldilocks
Baby Bear
Daddy Bear
Mummy Bear

SETTING: The house of the three bears -- first the kitchen, then the bedroom.

Narrator: Once upon a time three Bears went for a walk. A little girl called Goldilocks found their house and their porridge waiting to cool.

Narrator: First she tried Daddy's porridge.

Goldilocks: Too hot!

Narrator: Next she tried Mummy's porridge.

Goldilocks: Too cold!

Narrator: Last she tried Baby's porridge.

Goldilocks: Just right! And the chair fits, too! YUM!

Narrator: And she ate it all up. She got so excited that she broke the chair.

Goldilocks: Oops! Well, it's time for a nap.

Narrator: She went upstairs to take a nap. She tried Daddy's bed.

Goldilocks: Too hard!

Narrator: She tried Mummy's bed.

Goldilocks: Too soft!

Narrator: She tried Baby's bed.

Goldilocks: Just right!

Narrator: Goldilocks fell asleep. Meanwhile, the bears came home.

Daddy Bear: Someone's been eating my porridge!

Mummy Bear: Someone's been eating my porridge!

Baby Bear: Someone's been eating my porridge, and they've eaten it all up! And they've broken my chair!

Daddy Bear: Time for a nap! Come on.

Narrator: The bears went to Baby Bear's bed and saw Goldilocks fast asleep!

Daddy Bear: Did you eat our porridge?

Mummy Bear: Did you break Baby Bear's chair?

Baby Bear: And what are you doing in my bed?

Goldilocks: Aaah!

Narrator: Goldilocks ran down the stairs and out of the house. The bears never saw Goldilocks again.

The Three Little Pigs - Playscript

Cast List

The wolf

Jon

Jonie

Jonathon

Mother Pig

Narrator 1

Narrator 2

Scene 1 - The Farm House

Narrator 1 One day a Mother Pig explained to her sons that they had to find a house of their own.

Mother Pig Children I want you to find a house of your own.

Jon I'm going to make mine out of bricks.

Jonie I'm going to make mine out of sticks.

Jonathon I'm going to make mine out of straw.

Narrator 2 Jon tried to find some bricks. Jonie tried to get some sticks and Jonathon tried to find some straw.

Narrator 1 All the little pigs then went to make their houses.

Scene 2 - The Straw House

Narrator 2 A wolf came to where the Little Pigs lived. He knocked at the door of the straw house.

Wolf Little Pig, little pig, let me come in!

Jonathon No, no, by the hair of my chinny chin chin. I will not let you in. Wolf Then I'll huff and I'll puff and I'll blow your house down.

Narrator 1 So the wolf huffed and he puffed and he blew the house down.

Jonathon I'd better go to Jonie's house.

Scene 3 - The Wood House

Narrator 2 The wolf came to where the 2nd pig lived. He knocked at the door of the Stick house.

Wolf Little Pig, little pig, let me come in!

Jonie No, no, by the hair of my chinny chin chin. We will not let you in. Wolf Then I'll huff and I'll puff and I'll blow your house down.

Narrator 1 So the wolf huffed and he puffed and he blew the house down.

Jonie We'd better go to Jon's house.

Scene 4 - The Brick House

Narrator 2 The wolf came to where the 3rd pig lived. He knocked at the door of the brick house.

Wolf Little Pig, little pig, let me come in!

Jon No, no, by the hair of my chinny chin chin. We will not let you in. Wolf Then I'll huff and I'll puff and I'll blow your house down.

Narrator 1 So the wolf huffed and he puffed and he blew the house down.

Jon Don't worry he won't be able to get us.

Narrator 2 The wolf huffed and he puffed but the house wouldn't blow down. He tried and he tried until he ran out of breath.

Jon See I told you.

Narrator 1 The wolf climbed up the chimney and Jonie saw him do it. He had a plan. He got a pot and some hot water and put it where the chimney was.

Wolf Now, I can get them.

Narrator 2 However the wolf fell into the pot and he died. The Little Pigs lived happily ever after.

Bilaga 3

Dramaövningar

Presenten

Sitt i en ring. Ge en present till den som sitter till vänster om dig. Den som får presenten säger "Åh, vad fin den är". Alla andra är naturligtvis nyfikna och frågar vad det är, och den som har fått presenten talar om det (han får själv fantisera fram vad det är själv). Eventuellt behöver han inte säga vad han har fått, utan gör en charad så de andra får gissa. Sen ger han en present till nästa.

Öka tempot undan för undan. Låt mottagaren visa överentusiasm!

Träna på att ta det första bästa som dyker upp i huvudet!

Statyer

Skulptör/modell/lera. Modellen intar en valfri pose, skulptören blundar, känner på modellen och gör en kopia med leran.

Skulptör/lera. Skulptören får några olika teman, som han gör sin egen bild av. Exempel Lycka/hat/isolering. Skulptören väljer fritt något av ovanstående teman och gör sin bild, sen sätter skulptörerna ihop sina statyer till en stor bild. Bilden får liv, när alla är nöjda. Kort improvisation i slow-motion.

En skulptör gör en bild på temat "familj". Hon får använda så många lerklumpar hon behöver. Låt någon annan bli skulptör och göra om bilden. Byt skulptörer tills det finns en konflikt i bilden. Då får bilden liv och gör en kort slow-motion-improvisation. Efter improvisationen kan man gå vidare och göra en bild av någon/några av personerna i ett annat sammanhang.

Tändstickan

Ett par håller en tändsticka mellan varandras pekfingertoppar. När den sitter stadigt börjar paret gå runt i rummet, utan att tappa tändstickan.

Osynlig boll

Varje deltagare har en tänkt boll, som de undersöker storlek, färg, form, material osv på.

Parvis samarbete. Den ene lägger undan sin boll och den andre kastar, rullar, studsar sin boll mellan sig och partnern. Byt bollar med varandra. Diskutera efteråt hur bollarna såg ut.

Knuten

Alla står i en ring, blundar och går in mot mitten. När alla står så hopknökade som möjligt sträcker alla på händerna. Uppe i luften tar man tag i två andra händer. När alla håller varandra i hand får man titta igen. Nu gäller det för gruppen att "lösa upp knuten" och ställa sig i en cirkel igen, utan att släppa taget om varandras händer.

Blindövningar

Två och två, den ene blundar, den andre håller händerna på den blindes axlar och styr honom så att han inte krockar. Fortsätt med en hand, släpp helt och markera bara med ett finger när det ska stannas eller svängas.

Använd rösten. Ställ dig en bit ifrån och viska hans namn, han kommer och du tar emot.

Fortsätt med att inte ta emot honom, utan byt plats och viska därifrån innan han har hunnit fram.

Alla blundar. Låt som fartyg i dimma. Toot - Toot, för att inte krocka med varandra. Efter en stund helt tysta. Stanna på impuls. När nån stannar, stannar alla.

Medan alla blundar, ställ er i ett led i storleksordning.

Ointressant

2 pers.

A berättar något väldigt ointressant (ex. Hur jag gör när jag borstar tänderna), precis som den ointressanta historia det är, medan B hela tiden är väldigt entusiastisk och imponerad. B kommenterar hela tiden (ex. "Du menar inte att du håller tandborsten i höger hand??!!? Får jag se en gång till?!?? Näha?? Vad HÄFTIGT!!!"). Efter ett tag byter man. Nytt ämne.

Variant: När den entusiastiske känner att han kan "ta upp tråden", tar han över den "berättande rollen" (ex. "Jag hade en tandborste som var blå."), varvid motparten genast blir entusiastisk.

Vad händer i engelskklassrummet när fokus flyttas till lyssna – förstå – tala, enligt Lgr 11?

Katarina Öhlund

Nulägesbeskrivning

Jag arbetar i Dorotea kommun. Där finns två skolor, en fjällskola i Risbäck och Strandenskolan i Dorotea tätort. På Strandenskolan där jag arbetar går det ca 230 elever från förskoleklass till årskurs nio. Jag har arbetat på Strandenskolan sedan 1998, mestadels som bildlärare, men även som resurslärare och klasslärare i årskurs två och tre. Jag gick ut fritidspedagogutbildningen 1997 och läste sedan till tidigarelärare med inriktning språk och kultur på distans. Jag fick min lärarexamen år 2006.

Våren 2011 arbetade jag som klasslärare i årskurs fyra. Det var 15 elever i klassen, sju pojkar och åtta flickor. Det var en klass med många svaga elever. Tio av eleverna hade åtgärdsprogram i ett eller flera ämnen. I kärnämnen var det många elever som var i behov av särskilt stöd. Någon speciallärare fanns inte att tillgå i svenska och engelska i årskurs fyra under läsåret 2010 – 2011. I stället löstes det så att jag gick in i årskurs 5 och hade specialundervisning medan en NO –lärare hade NO i min klass. Klassläraren i åk 5 hade specialundervisningen i min klass medan NO –läraren undervisade åk 5. Vi hade en specialpedagog som vi kunde vända oss till för att få tips och råd gällande svenskan.

Vårt huvudläromedel i engelska var ”The Book about Me.” Många av eleverna tyckte att boken var för svår, därför köpte vi in en bok som heter ”Reading English” När vi arbetade med den boken lyssnade vi på dialoger och läste dem parvis i klassen. Varje vecka fick eleverna ca 10 glosor i läxa. Glosorna hämtades från ”Reading English” eller ”The Book about Me”. Jag kände att jag ville ha en mer varierande undervisning där skriftliga och muntliga uppgifter varvades med varandra. Samtidigt kändes det som en trygghet att ha ett huvudläromedel att utgå ifrån.

Min forskningsfråga

Vi hade börjat arbeta med de nya kursplanerna i arbetslaget och jag insåg att måluppfyllelsen i engelska var bristfällig. Jag behövde förändra min undervisning och anpassa den till den nya läroplanen, Lgr 11. Min forskningsfråga blev därför; Vad händer i engelskklassrummet när fokus flyttas till lyssna – förstå – tala, enligt Lgr 11?

Forskningsverktyg

I min forskning i klassrummet har jag använt mig av observationer, enkäter, diagnoser, elevarbeten, bilder och videofilm.

Jag har även använt delar av Skolverkets nya diagnosmaterial för engelska, DM 1-6.

Tidsperspektiv

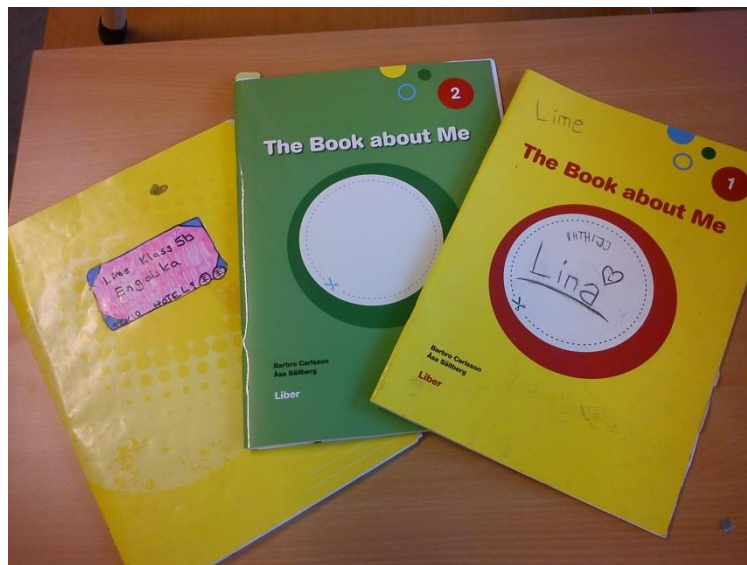
Jag påbörjade min aktionsforskning våren 2011 och avslutade den i april 2012. Det förändrade arbetssättet infördes på vårterminen i årskurs fyra och pågick under hela årskurs fem.

Elevers delaktighet

Eleverna informerades om projektet och vad det skulle innebära för dem vid projektets start. Föräldrarna informerades vid föräldramötet på vårterminen 2011. Kollegorna har informerats om projektet vid arbetslagskonferenser.

Genomförande

När jag började arbeta med den här klassen på höstterminen i årskurs så hade jag och min kollega i parallellklassen bestämt oss för att arbeta med läroboken "The Book about Me" som huvudläromedel i engelska.

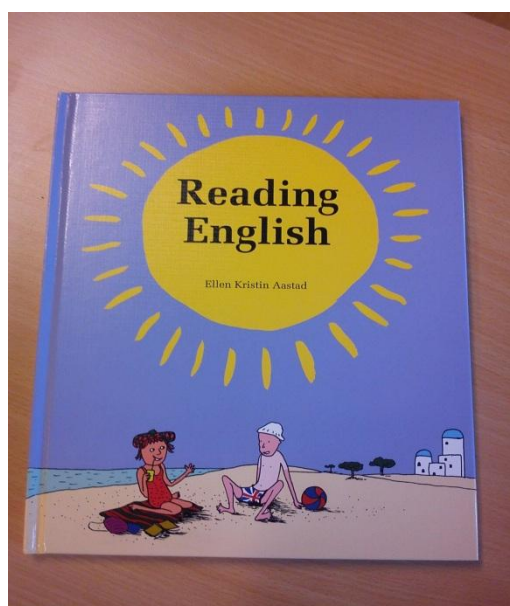

Det visade sig snart att flera elever i klassen tyckte att boken var för svår. De började tycka att engelska var tråkigt. Jag kände att det behövdes en förändring.

Innan jullovet i fyran frågade jag eleverna vad de tyckte om engelskan i skolan. De flesta tyckte att det var tråkigt och svårt. När jag insåg att vårt huvudläromedel i engelska var för svårt för många elever började jag och min kollega i parallellklassen att diskutera alternativa material för engelskundervisningen. Vi hittade boken "Reading English" där man jobbade med dialoger. Vi köpte in var sitt exemplar av den boken och medföljande cd och jag började genast använda den i klassen. Eleverna gillade boken direkt. Det var roliga dialoger och illustrationer.

Vi lade läroboken åt sidan ett tag och började istället att arbeta med dialoger på olika sätt. I boken "Reading English" hittade jag flera roliga, enkla dialoger som vi lyssnade på och läste. När vi jobbat med ett antal dialoger delade jag in eleverna i grupper och de fick en dialog per grupp att träna in. De spelade upp dialogerna för varandra och jag filmade dem så att de sedan kunde se sig själva. Arbetet med dialogerna blev mycket uppskattat av eleverna. Även de elever som aldrig vågat prata engelska inför klassen förut deltog och läste glatt upp sina repliker.

Det jag märkte direkt var att alla elever vågade prata engelska och försöka läsa dialogerna, även de elever som varit svåra att locka med sig när vi jobbat med den andra boken.

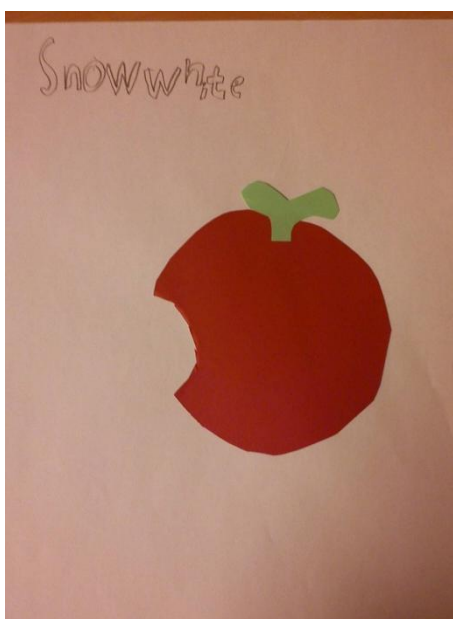

När språkprojektet startade kände jag direkt att jag ville vara med. Det här var min chans att få lite nya idéer till min engelskundervisning i klassrummet. Efter första träffen började jag genast fundera på en forskningsfråga. Jag ville flytta fokus i min engelskaundervisning från skriva – producera till tala – lyssna – förstå. Följande citat ur läroplanen, Lgr 11, satte ord på just det jag ville koncentrera min forskning kring:

Eleverna ska ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att förstå och tolka innehållet i talad engelska och i olika slags texter. (Skolverket: Lgr 11)

Filmer, serier och animerade sagor

Jag började leta efter filmer, animationer och texter på engelska. AV-media har en hel del i sitt utbud. Vi tittade på animerade sagor på engelska och eleverna fick sedan återberätta sagorna på olika sätt. På en bildlektion fick eleverna välja en av de sagor vi sett på engelska och göra ett kollage till den sagan.

Vi tittade på en serie på engelska som heter "Ghost Hunter". Elevernas kunskaper i engelska var väldigt varierande, därför var också variationen stor när det gällde hur mycket de kunde tillgodogöra sig av innehållet i serien. För några av dem blev det alldeles för svårt. Det märktes snabbt när de började gå ut på toaletten eller sitta och titta åt ett annat håll under filmvisningen. Men de flesta förstod den huvudsakliga handlingen i serien och tyckte att den var spännande. När vi sett klart hela serien fick eleverna i uppgift att skriva om vad de kom ihåg. De fick skriva på svenska. Det var ett väldigt varierande resultat. Några skrev en hel A4-sida och kunde berätta om personerna och handlingen i stort. Andra skrev bara några rader

Vi tittade på flera filmer på engelska där jag valde att ha både engelskt tal och engelsk text. Sedan fick eleverna återberätta filmerna på olika sätt. Vi såg också några avsnitt av "My Pet" där engelska barn berättar om sina husdjur.

Ämnesövergripande undervisning i engelska

På höstterminen i femman arbetade vi med geografi. Under en period avslutade vi alltid veckan med att lyssna på ett avsnitt av "My Secret Land" där barn från olika engelskspråkiga länder ger ledtrådar om sitt land. Sedan ska eleverna försöka gissa vilket land barnen kommer ifrån. Detta blev ett populärt inslag och eleverna flockades snabbt runt världskartan när vi lyssnade på programmen. Här tränade vi många saker på en gång. Att lyssna uppmärksam, var olika länder ligger på världskartan, i vilka länder man pratar engelska och så lärde vi oss så klart många nya engelska ord. Programmen finns i AV – Medias utbud från Utbildningsradion, UR.

I klassen har vi under hela fyran och femman arbetat med ett projekt som vi kallar "Huset". Vi har målat och klippt ut ett stort hus som sitter uppe på väggen. I huset bor det 17 personer. Varje elev har en egen person i huset. När vi började det här arbetet hade jag bestämt lite om de olika karaktärerna i huset, sedan lottades det vilken elev som skulle ha vilken person och vilka som skulle bo tillsammans. Eleverna har sedan fått jobba med dessa personer på olika sätt. De har fått skriva många berättelser med olika teman där deras figur är huvudperson. När vi arbetade med geografi skulle familjerna i huset åka på semester. De fick välja mellan några olika länder i Europa. De jobbade i grupp och skulle planera upp sin resa och skriva resedagbok. De skulle också tillverka en resebroshyr på engelska som beskrev landet de skulle åka till. Idén till detta arbete fick jag från kapitlet om tematisering och ämnesintegrering i boken "Engelska för yngre åldrar" (Vannestål, Lundberg 2010) Där berättas det om en lärare som arbetat med Italien på engelska.

På vårterminen i femman läste vi historia, 1500 – 1700-tal. Här fick eleverna en uppgift i engelska där vi jobbade med en bal på 1700-talet. De jobbade i grupper. Varje grupp fick en stor färgbild i A3-format som föreställde en bal på 1750-talet. Till bilden fanns uppgifter som eleverna skulle lösa i gruppen. Alla uppgifter var på engelska och det var en hel del nya ord som behövdes läras in.

Kopplat till den uppgiften fick eleverna en uppgift till Huset. Det skulle vara maskeradbal och de skulle tillverka en maskeraddräkt till sin figur i huset. En mycket populär uppgift som tog betydligt mer tid i anspråk än vad jag hade planerat, men eleverna var väldigt engagerade.

Skönlitteratur på engelska

Vi arbetade också med engelsk skönlitteratur. Eleverna fick varsin engelsk bok som jag valt ut åt dem utifrån svårighetsgrad. De fick två veckor på sig att läsa boken och skriva en läslogg. När jag hade läst och vi gemensamt rättat läsloggen fick de renskriva själva recensions delen. Dessa recensioner redovisades och hängdes sedan upp i klassrummet.

Enkätundersökning

På vårterminen i årskurs 5 fick eleverna svara på en enkät angående engelskaundervisningen.(bilaga 1) I enkäten frågade jag eleverna vilken av de filmer, sagor och serier de sett på engelskatimmarna som de kommer ihåg mest och om de lärt sig mer engelska av att titta på dessa filmer. Jag frågade också vad de lärt sig mest av; att arbeta i engelskaboken, att lyssna på texter på engelska, att se på engelska filmer, sagor eller serier eller att läsa engelsk skönlitteratur. Jag undrade också om de tyckte att de fick prata engelska tillräckligt mycket i skolan och om det fanns något som de skulle vilja göra mer av på engelskalektionerna.

Reflektion över det egna lärandet

Vid två tillfällen under vårterminen fick eleverna reflektera över sina engelskakunskaper vid veckoutvärderingen. Jag använde mig då av kopieringsunderlaget "How well I can do things in English" från Skolverket. (Nationella provet i Engelska) Utifrån dessa utvärderingar fick eleverna sedan välja ett område som de tyckte att de behövde utveckla. De fick skriva in sitt utvecklingsmål i Loggboken. I nästa veckoplanering hade jag skrivit in uppgifter där de fick arbeta med de kunskapsmål de valt. Om de hade valt området "listening" fick de som uppgift att lyssna på en engelska ljudbok. Om de hade valt området "speaking to others" fick de som uppgift att välja ut en vuxen på skolan som de skrev intervjufrågor till och sedan intervjuade. Detta arbetade vi med under terminens sista veckor.

Utvärdering och analys

Under projektets gång har jag försökt att integrera engelskan i andra skolämnena för att eleverna ska få en djupare förståelse för användningen av språket. Jag har försökt att flytta fokus från att skriva och producera till att tala, lyssna och förstå engelska. Detta har väckt visst motstånd hos föräldrarna som gärna jämför sina barns skolgång med sin egen och därför föredrar skriftliga glosföreläsningar och grammatikprov. Men när jag gått igenom den nya läroplanen på utvecklingssamtalen och förklarat vad som är viktigt i dagens engelskundervisning så har de flesta föräldrar varit positiva till förändringen.

Styrdokumentet

Den nya läroplanen, Lgr 11, medför vissa förändringar i engelskundervisningen i skolan. Vi behöver flytta fokus från skriva, producera till lyssna, tala, förstå för att eleverna ska ges bättre möjlighet att utveckla dessa förmågor.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla en allsidig kommunikativ förmåga. Denna förmåga innebär att förstå talad och skriven engelska, att kunna formulera sig och samspela med andra i tal och skrift och att kunna anpassa sitt språk till olika situationer, syften och mottagare.

Genom undervisningen i ämnet engelska ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att förstå och tolka innehållet i talad engelska och i olika slags texter. (Skolverket: Lgr 11, s. 30).

De delar ur det centrala innehållet i åk 4-6 som jag valt att arbetat med inom detta projekt är följande:

Lyssna och läsa – reception

- Tydligt talad engelska och texter från olika medier.
- Olika former av samtal, dialoger och intervjuer.
- Filmer och dramatiserade berättelser för barn och unga.
- Sånger, sagor och dikter.

Sammanställning elevenkäter

Det är totalt 15 elever i klassen, 8 flickor och 7 pojkar.

Alla har svarat på enkäten.

Tycker du att du har lärt dig mer engelska av att titta på sagor, filmer och serier?

7 elever har svarat ja. 5 flickor och 3 pojkar.

5 elever har svarat kanske. 3 flickor och 2 pojkar

3 elever har svarat nej. 1 flicka och 2 pojkar.

Vad tror du att du lär dig mest engelska av?

8 elever, 5 flickor och 3 pojkar, tror att de lär sig mest engelska av att arbeta i engelsk boken.

3 elever, 2 flickor och 1 pojke, tror att de lär sig mest engelska av att lyssna på texter på engelska.

7 elever, 5 flickor och 2 pojkar tror att de lär sig mest engelska av att se på engelska filmer, sagor och serier.

Ingen av eleverna tror att de lär sig mest engelska av att läsa engelsk skönlitteratur.

Tycker du att du får prata engelska tillräckligt mycket i skolan?

Ja, svarar 10 elever, 6 flickor och 4 pojkar.

Nej, svarar 5 elever, 2 flickor och 3 pojkar.

Finns det något du skulle vilja göra mer av på engelska lektionerna?

Det eleverna vill göra mer av på engelskalektionerna är att jobba i boken, spela brädspel på engelska, se på engelska filmer, läsa engelska böcker, leka engelska lekar t. ex. "Simon says", se på spökfimer, jobba med engelska papper samt prata engelska med en vuxen. (Den här eleven har också skrivit i sin enkät att han inte vill prata mer engelska i klassrummet för att han tror att klasskompisarna skrattar åt honom.)

Sammanfattande kommentar

Några elever har valt fler än ett svarsalternativ på frågan om vad de tror att de lärt sig mest engelska av. Drygt hälften av eleverna tror att de har lärt sig mest engelska av att arbeta i engelskboken medan sju elever tror att de lärt sig mest engelska av att se på filmer, sagor och

serier på engelska. Tre elever tror att de lärt sig mest engelska genom att lyssna på engelska texter. Anmärkningsvärt är att ingen av eleverna tror att de lärt sig mest engelska av att läsa engelsk skönlitteratur.

De flesta av flickorna tycker att de har lärt sig mer engelska av att titta på filmer, serier och sagor på engelska. Pojkarnas svar är jämt fördelade över svarsalternativen ja, nej och kanske.

Majoriteten av flickorna tycker att de får prata engelska tillräckligt mycket i skolan. Ungefär hälften av pojkarna tycker inte att de får prata engelska tillräckligt mycket i skolan.

De flesta eleverna tror att de lär sig mest engelska av att arbeta i engelskboken. På andra plats kommer att se på engelska filmer, serier och sagor.

Bedömning

För att bedöma elevernas receptiva förmåga att lyssna och förstå tydligt och enkelt tal använde jag mig av delar av Skolverkets bedömningsstöd i engelska, DM 1-6.

Jag använde testerna "Teddy Bear and Elephant", "News Magazine" och "Please, Kids."

Alla dessa tre tester mäter elevernas receptiva förmåga. "Teddy Bear and Elephant" och "News Magazine" mäter förmågan att lyssna och förstå, medan "Please, Kids" mäter förmågan att läsa och förstå. Fyra av eleverna hade ett resultat som visar att de bör ägnas särskild uppmärksamhet och få hjälp med att utveckla strategier som är till stöd för lyssnandet.

Reflektion och framåtblick

Nästa läsår kommer jag att undervisa i en annan klass. Jag kommer att ha en årskurs fem igen och mina "gamla" elever går vidare till 6-9:an, där de kommer att undervisas av olika ämneslärare. Jag vet inte hur deras kommande engelskaundervisning kommer att se ut men jag hoppas och tror att det här arbetet har väckt deras intresse för språket, att de känner en lust inför att lära sig mer engelska och att de känner att de törs och vågar försöka använda språket.

För mig som lärare känner jag att jag har flyttat fokus i min undervisning så att den stämmer mer med den nya läroplanen, Lgr 11. Jag har börjat fundera mer över varför jag gör saker och jag har en mer tydlig bild av mitt syfte med engelskaundervisningen än tidigare. Jag plockar inte bara roliga uppgifter från olika håll för att de är intressanta utan jag försöker tänka ut vad jag ska göra, varför jag ska göra det och till sist hur jag ska göra. Jag känner en större säkerhet i min roll som engelskalärare nu och jag är inte längre styrd av ett visst läromedel, istället är det syftet med undervisningen som får styra valet av metod och material.

Referenser

Estling Vannestål, Maria & Lundberg, Gun. (2010) *Engelska för yngre åldrar*. Lund: Studentlitteratur.

Skolverket. (2011) *DM Engelska årskurs 1-6*. www.skolverket.se

Skolverket. (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. Stockholm: Fritzes.

Bilaga 1

Enkät engelska - undervisning i klass 5B

Flicka ☐ Pojke ☐

Om du tänker tillbaka på de filmer, sagor och serier vi sett på engelska, vilken/ vilka kommer du mest ihåg?

Tycker du att du har lärt dig mer engelska av att titta på dessa sagor, filmer och serier?

Vad tror du att du lär dig mest engelska av?

☐

Att arbeta i engelskboken

☐

att lyssna på texter på engelska

☐

att se på engelska filmer, sagor och serier

☐

att läsa engelsk skönlitteratur?

Tycker du att du får prata engelska tillräckligt mycket i skolan?

Finns det något du skulle vilja göra mer av på engelska lektionerna?

Skolutveckling och lärares kompetensutveckling är tidskrävande processer och det finns inga snabba lösningar och genvägar för att åstadkomma hållbara förändringar i en pedagogisk verksamhet. I den kompetensutveckling som ligger till grund för denna rapport har ett antal lärare i Västerbottensregionen under tre terminer arbetat med att studera, förändra och utveckla språkmiljön i den egna klassrumsverksamheten. Drivkraften för de kursdeltagande lärarna har varit en önskan om att få eleverna att **vilja och våga** kommunicera mer i engelskundervisningen. Detta mål har uppnåtts genom att lärarna har utmanat rådande undervisningsrutiner, schematraditioner och snålt tilltagna timplaner för engelskämnet i de tidigare åren. I utvärderingen av språkprojektet framkommer att eleverna har stärkt både det språkliga självförtroendet och lusten för att lära sig språk.